

DARBININKAS

Vol. LXXXI, Nr. 4 SECOND-CLASS 341 Highland Blvd. Kaina
Sausis-January 26, 1996 Penktadienis-Friday Postage paid at Brooklyn, N.Y. Brooklyn, N.Y. 11207 \$1.00

LIETUVOJE ir apie LIETUVĄ

- **Bendroje** Lietuvos ir JAV įmonėje "Vytaras" buvo pademonstruoti "Hyundai" firmos greitosios pagalbos automobiliai, kurios iš valstybės suteikto kredito nupirko Sveikatos apsaugos ministerija. Į Lietuvą kol kas atgabenti pirmieji automobiliai, netrukus bus atvežti dar 37. Viena "Hyundai" firmos greitosios pagalbos mašina kainuoja 18 tūkst. JAV dolerių, iskaitant kredito procentą. Šių automobilių pirkimo sutartis yra pasirašyta tarp Lietuvos sveikatos apsaugos ministerijos ir "Hyundai" firmos, o "Vytaras" teiks tik automobilių servisą. Į kokias Lietuvos ligonines nukeliaus šios greitosios pagalbos mašinos, dar neaišku. Nuspręš Sveikatos apsaugos ministerija.

- **Mikalojaus Konstantino Čiurlionio** menų gimnazijos penkiasdešimtmetis paminėtas gruodžio 9-osios vakarą Lietuvos nacionalinėje filharmonijoje. M. K. Čiurlionio meno mokyklai vienai pirmųjų nepriklausomybės atkūrusioje Lietuvoje suteiktas gimnazijos statusas. Buvusi meno mokykla atvėrė duris 1945 m. Tuomet tai buvo dešimtmetė muzikos mokykla prie Valstybinės konservatorijos. Dabartinės gimnazijos paskirtis - rengti mokinius aukštosios meno studijoms. Per pusę amžiaus mokykloje vidurinį išsilavinimą įgijo, dailės, muzikos bei choreografijos studijas baigę daugiau kaip pusantro tūkstančio krašto jaunuolių ir merginų. Menų gimnazijos Dailės skyriuje šiuo metu mokosi beveik 200, Muzikos skyriuje - per 450 mokslėvių, čia dirba 180 įvairių specialybių mokytojų. Menų gimnazijoje kelia į meną pradėjo J. Aleksa, G. Rinkevičius, S. Kuzma, R. Katilius ir daugelis kitų garsių Lietuvos kūrėjų.

- **Šilutės rajono** Macikų kaime atidarytas buvusios koncentracijos stovyklos muziejus. Iš 67 pastatų iki šiol likęs vienintelis ir pats šurpiausias - storų betoninių sienų septynių kamerų karcėris. Iš jo žmonės ir barakus atitepdavo sulaužytais šonkauliais, žandikauliais. Karceryje jie "prisipažindavo" padarę inkriminuojamus nusikaltimus ir keliaudavo ešelonais į Sibiro lagerius. Silpnėję, išsekinti bado ir kankinimų, mirdavo barakuose. Per pirmuosius kankinimus nepalūžę būdavo įvaromi į giliai šachtą, pilną vandens, ir ten pūdomi gyvi. Vertingiausias eksponatas - buvusio stovyklos belaisvio amerikiečio Claude Watkins atsiųsta 1944-ųjų rudenį vokiečių karinės oro žvalgybos padaryta lagerio nuotrauka iš lėktuvo. Joje matyti mirties stovyklos išplanavimas, zonos, kuriose kalėjo įvairių tautybių karo belaisviai. Macikų konclagerį vokiečiai įkūrė apie 1942 metus. Jame vienu metu kalėjo apie dešimt tūkstančių anglų, amerikiečių belaisvių ir apie septynis tūkstančius rusų. Po karo Macikų konclageris tarnavo rusams: iki 1954-ųjų jame buvo kalinami "buožės", "ryšininkai", "banditai".

- **Lietuvos valstybinės** kalbos vartojimo ir mokymo programai (1996-2005) iš šių metų biudžeto skirta 3 milijonai litų.

R. Ozolas teigia, kad šalyje prasidėjo valstybinis perversmas

Vilnius, sausio 18 d. Lietuvoje prasideda valstybinis perversmas ir jį būtina sustabdyti, perspėja Seimo narys, Centro sąjungos pirmininkas Romualdas Ozolas.

Tą pačią dieną vykusioje sausio 17 d. spaudos konferencijoje jis sakė, kad po to, kai prezidentui Algirdui Brazauskui pasipriešino Demokratinės darbo partijos frakcija, tapo aišku, apie koki perversmą rudenį kalbėjo parlamento ekonominių nusikaltimų tyrimo komisijos pirmininkas Vytautas Juškus.

Pasak R. Ozolo, dabar sprendimus turi daryti prezidentas ir Seimas, nes LDDP frakcija solidarizavosi ne su prezidentu, o su "grupuotes remiančia vyriausybe ir vidaus reikalų ministru".

LDDP frakcija pasisakė už

vidaus reikalų ministro Romasio Vaitekūno palikimą poste, nors prezidentas siūlė jam atsistatydinti.

R. Ozolas teigė, kad trūkstant vidaus reikalų sistemos veiklą reglamentuojančių įstatymų, išryškėjo valdymo centralizacija. "Viskas yra ministro rankose", sakė Seimo narys, tvirtindamas, kad policijos komisarijai gali veikti tik gavę instrukcijas.

Centro sąjungos vadovas taip pat teigė, kad VRM atstovauja atskirų pareigūnų interesams. Pasak jo, ypač stiprią įtaką turi "šiaulių grupuotė, kurią dengia šiauliečiai Seime".

Paklaustas, kodėl tokią įtaką daro šiauliai, R. Ozolas atsakė, kad "vyksta kova už šiaulių strateginę padėtį".

AGEP

Prezidentas laimėjo: R. Vaitekūnas pasitraukė

Sausio 19 d. Vidaus reikalų ministras Romasis Vaitekūnas nutarė paklusti Prezidento. Apie tai tos pačios dienos vakare A. Brazauskui Vilniaus aerouoste pranešė premjeras A. Šlezevičius.

Antradienį, sausio 16 d., Prezidento kabinete įvyko A. Brazausko ir R. Vaitekūno pokalbis. Kritiškai įvertinęs ministro veiklą, Prezidentas jam pasiūlė parašyti atsistatydinimo pareiškimą ir įteikti A. Šlezevičiui. Apie šį

pokalbį A. Brazauskas tučtuojau informavo premjerą.

Tačiau trečiadienį R. Vaitekūnas pareiškė, jog su A. Šlezevičium susitikti dar neturėjo laiko, o spauda, aprašydama ministro susitikimą su Prezidentu, iškreipė faktus. Tą pačią dieną susirinkusį Seimo LDDP frakcijai vieningai pasisakė už tai, kad Vaitekūnas nepaklustų Prezidentui ir atsistatydinimo pareiškimo nerašytų.

AGEP

Premjerą kritikuojęs ambasadorius atšauktas iš Londono

Vilnius, sausio 16 d. Prezidentas Algirdas Brazauskas atšaukė iš Londono Lietuvos ambasadorių Raimondą Rajecką, kuris smarkiai kritikavo šalies vyriausybės vadovą.

Pasirašytame prezidento dekretu nurodyta, kad ambasadorius atšaukiamas nuo vasario 10 dienos.

R. Rajeckas atšauktas vyriausybės teikimu po to, kai pareiškė, jog jam gėda atstovauti Lietuvai dėl negarbingo premjero Adolfo Šlezevičiaus elgesio.

Komentuodamas A. Šlezevičiaus sprendimą atsiimti asmenišką indėlį iš krizės apimto Lietuvos akcinio - inovacinio banko, kuriame liko išaldyti tūkstančių piliečių pinigai, diplomatas spaudai pareiškė, kad vyriausybės vadovas "neturi nei padarumo, nei garbės, nei sąžinės".

Akademikas R. Rajeckas 1993 metais vadovavo tuometinio LDDP vadovo Algirdo Brazausko prezidento rinkimų kampanijai, vėliau dirbo prezidento vyriausiuoju patarėju. Ambasadoriumi Didžiojoje Britanijoje jis buvo paskirtas 1994 metų vasarį.

Premjerą peikęs diplomatas yra pareiškęs, kad neketina ir ateityje "sudėti ginklų". "Sugrįžęs į Lietuvą, būsiu labai aktyvus rinkimų kampanijos dalyvis, tačiau ne LDDP pusėje", sakė jis.

AGEP

Monsinjoras Kazimieras Vasiliauskas būryje vaikų V. Kapočiaus nuotr.

Pagerbtas Santarvės premijos laureatas monsinjoras K. Vasiliauskas

1995 m. gruodžio 22 d. Lietuvos sostinėje pagerbtas šių metų Lietuvos Santarvės premijos laureatas Vilniaus arkikatedros bazilikos klebonas, Vilniaus kunigų seminarijos rektorius monsinjoras Kazimieras Vasiliauskas. Sostinėje, Chodkevičių rūmuose, surengtose iškilmėse apdovanojimą už daugelį metų puoselėjamą santarvę monsinjorui įteikė Respublikos Prezidentas Algirdas Brazauskas ir Santarvės fondo tarybos pirmininkas Arvydas Juozaitis. Kazimierui Vasiliauskui įteiktas laureato diplomatas, premijos simbolis - balta porcelianinė angelo skulptūrėlė bei piniginė premija.

Diplomo įrašas skelbia, kad Santarvės premija dviejų dešimtmečių katorgos golgotą perėjusiam, santaika ir gerumu spinduliuojančiam ganytojui suteikta už "meilę, šviesos ir tikėjimo viltį". Kreipdamasis į iškilmių dalyvius pats monsinjoras K. Vasiliauskas retoriškai klausė, ką jam reiškia santaika ir tolerancija. "Esu katalikų kunigas, man šventi evangelijos dėsniai, todėl esu kunigas tik tol, kol myliu ir atleidžiu", - kalbėjo jis. "Joks nuodėmės įsitikinimas nėra nusikaltimas, ir jokia prievarta negali žmogui atskleisti tiesos".

Šį kasmetinį apdovanojimą už reikšmingą, tautą vienijančią veiklą skiria praėjusiais metais įkurta visuomeninė organizacija - Santarvės fondas. Šio fondo įkūrėjas ir premijos fondatorius yra verslininkas iš Panevėžio Julius Kazėnas. Monsinjoras Kazimieras Vasiliauskas - antrasis Santarvės premijos laureatas. Pernai šis apdovanojimas buvo paskirtas poetui Justinui Marcinkevičiui.

Premjeras pareiškė neatsistatydinsias, nepaisant spaudimo

Vilnius, sausio 16 d. Premjeras Adolfas Šlezevičius pareiškė, kad neatsisakys "įsipareigojimų prieš valstybę, parlamentą, Lietuvos žmones" po to, kai jam "pasitikėjimą pareiškė prezidentas, partija, jos frakcija Seime, absoliuti kabineto dauguma, kai reikia neatidėliotai spręsti šalies ekonomines, finansines problemas".

Paskelbtame pareiškime vyriausybės vadovas teigia, kad siekiančios "vyriausybės atsistatydinimo ir politinės krizės" jėgos naudoja bet kokias priemones - nuo melo, šantažo, įvairių prasimanymų iki gerai parengto ir apmastyto politinio, moralinio spaudimo" jam ir jo šeimai.

"Šiandien daroma viskas, kad aš palūžčiau ir, išdavęs valstybės interesus, partiją, atsiskaitčiau vyriausybės vadovo posto", sako premjeras.

Jis pabrėžia, kad "giliai pergyvendamas dėl padarytos klaidos" padarys viską, kad Lietuvos politinis gyvenimas vyktų pagal demokratijos principus ir Konstituciją.

A. Šlezevičiaus atsistatydinimo laukta po to, kai jis atsiėmė asmenišką indėlį iš krizės apimto Lietuvos akcinio-inovacinio banko, kuriame liko išaldyti tūkstančių šalies piliečių pinigai.

AGEP

"Lietuvos dujų" skola "Gazpromui" kasdien auga

Vilnius, sausio 15 d. Pavojaus, kad Rusijos koncernas "Gazprom" gali apriboti arba nutraukti gamtinių dujų tiekimą Lietuvai, išlieka.

"Sutrikus bankų atsiskaitymams, sutriko ir visa sistema", sakė bendrovės "Lietuvos dujos" (LD) generalinis direktorius Kęstutis Šumacheris. Pasak jo, "bendrovės skolos tiekėjams kasdien auga". LD sausio 14 dieną "Gazpromui" buvo skolingos 25,4 mln. JAV dolerių. Kitiems tiekėjams, susijusiems su tuo pačiu Rusijos dujų koncernu, dar - 19,5 mln. JAV dolerių. Nuo sausio pradžios visos bendrovės skolos išaugo šešiais milijonais JAV dolerių ir sudaro 44,9 mln. JAV dolerių.

Bankų krizė Lietuvoje sutrikdė šalies gamtinių dujų vartotojų atsiskaitymus su LD, kurių bendra skola išaugo iki 38,5 mln. JAV dolerių. Vien tik energetikai LD skolingi 26,5 mln. JAV dolerių.

LD dar sausio 9-ąją gavo eilinę "Gazprom" dispečerio telegramą, kurioje prašoma neperžengti nustatytų gamtinių dujų limitų bei raginama atsiskaityti už anksčiau gautas dujas. Rusijos "Gazpromas" - vienintelis gamtinių dujų tiekėjas Lietuvai.

"Gavę telegramą, pervedėme vieną milijoną JAV dolerių, tačiau tai - lašas jūroje", sakė K. Šumacheris. Jo nuomone, "Gazpromas", nesulaukdamas įprastinio atsiskaitymo, savo telegramas adresuos Lietuvos vyriausybei, o neatsiskaitčius iki sausio pabaigos, gali ir sugriežtinti priemones.

AGEP

Valstybės saugumas tiria "indėlių atgavimo komiteto" grasinimus

Vilnius, sausio 16 d. Valstybės saugumo departamentas iškėlė baudžiamąją bylą dėl grasinimų smurtauti prieš aukštus valstybės pareigūnus, krizės apimtų bankų darbuotojus, šių bankų skolininkus bei jų artimuosius. Minėti grasinimai išdėstyti "Indėlių atgavimo komiteto" vardu pasirašytame laiške, kurį gavo didžiausi Lietuvos dienraščiai. Smurto veiksmų grasinama imtis, jei vyriausybės sustabdyti Lietuvos akcinis-inovacinis ir "Litimpeks" bankai negrąžins indėlių iki vasario 1 dienos.

AGEP

Prie Lietuvos Parlamento rūmų tragiškomis 1991 m. sausio 13-osios dienomis.

V. Kapočiaus nuotrauka

Indeksuojamas neapmokestinamasis minimumas

Vilnius, sausio 16 d. Lietuvos Vyriausybė nuo sausio 1 dienos taikomą minimalų gyvenimo lygį padidino nuo 80 iki 90 litų. Minimali mėnesio alga padidinta iki 210 litų, valstybinė socialinio draudimo bazinė pensija - nuo 90 iki 100 litų. Valstybės remiamos pajamos nuo sausio 1 dienos sudaro 100 litų. Atsižvelgiant į šiuos pasikeitimus, taip pat į tai, kad pastarųjų devynių mėnesių vartojimo kainų indeksas yra 121,7 %, palyginti su 1995 metų gegužės mėnesiu, Finansų mi-

nistras Reinoldijus Šarkinas išakė indeksuoti šiuos indeksu neapmokestinamuosius minimumus.

Po šio indeksavimo pagrindinis neapmokestinamasis minimumas yra 173 litai. Kai kuriems asmenims jis yra gerokai didesnis. Pavyzdžiui, pirmos grupės invalidams ir asmenims, turintiems daugiau kaip du vaikus iki 18 metų, bus neapmokestinamos 299 litų pajamos, antros grupės invalidams neapmokestinami 262, o trečios grupės invalidams - 196 litai.

Indeksuoti neapmokestinamųjų pajamų dydžiai bus taikomi nuo vasario mėnesio apmokestinant darbo užmokestį ir kitas per mėnesį gautas pajamas.

Apskaičiuota, kad pradedant nuo 200 litų atlyginimo pajamų mokestis kiekvienam asmeniui sumažėja 10,23 lito. Planuojama, kad dėl to iplaukos į valstybės biudžetą sumažės per mėnesį daugiau kaip 16 milijonų litų.

AGEP

Apmąstymai teisiniais klausimais: apie smaugiantį siūlą

(Iš paskaitos)

Povilas Žumbakis

Mes, Vakarų lietuviai, norime matyti Lietuvą nepriklausoma, laisva, demokratiška, turinčią tvirtą teisinį pagrindą.

Nėra šiandien tokios Lietuvos.

Lietuva yra "nepriklausoma" - daugiau ar mažiau. Nepriklausomybė, krauju atgauta, yra pripažinta. Bet to negana. Skolos užsienio šalims, paklydusi užsienio reikalų strategija, bendras valdžios painiojimas kelia pavojų nepriklausomybei.

Ar Lietuva yra laisva? Ne visai. Žmonės nusivylę, gyvenimo lygis ubagiškas, baimė dėl saugumo ir rytdienos, nepasitikėjimas valdžia, teismais ir teisėtvara. Kai gyventojai nesijaučia laisvi, kraštas nėra visai laisvas.

Lietuvoje norime matyti tobulą "demokratiją". O taip nėra. Kai mažumos balsas užčiaupiamas, su opozicija visai nesiskaitoma - "demokratija" nėra tobula.

Ar Lietuvą teisės sąvoka valdo? Toli gražu ne!

Ar dėl tokios nepriklausomybės, laisvės, demokratijos ir teisėtvarkos jauni žmonės atidavė savo gyvybę prie televizijos bokšto? Galima drąsiai sakyti: ne!

Štai kelios teisinės problemos, rodančios demokratinį nesubrendimą ir teisinės sistemos sutrikimą.

Tame "pasimetime" galima įžiūrėti siūlą, vedantį prie sistemos išpuvimo galo - geriau pasakius, pradžios.

Štai bent keletas pavyzdžių.

Turto gražinimas

Žmogus turi įgimtą teisę į turtą. Turtą, kuris užgyvenamas dirbant. Niekas neturi teisės atimti jo, nebent aiškiai nustatytu būdu, atlyginant savininkui už jį visą.

Žmonių turtą privalo saugoti teisinė sistema. Jeigu įstatymai ir teismai nesaugo teisėtai įgyto turto, įstatymai nėra tobuli, teisėtvara neatlieka pagrindinės savo užduoties.

Kuomet turtas yra atimtas neteisėtai (ar pavogtas), savininkas turi pilną teisę į to turto sugrąžinimą. Taip reikalauja paprasčiausia teisingumo samprata. Lietuvos žmonių turtą atiminėjo sisteminiai.

Žmogus, įsigijęs turtą iš vagių, netampa teisėtu turto savininku. Valdžia, parėmusi neteisėtą valdžios turtą, netampa teisėta to turto savininke. Teisėti savininkai yra tie, kurie tą turtą užgyveno ir iš kurių ji atėmė okupantai. Neteisėtas savininkas negali suteikti neosavininkui ar nuomininkui teisės į konfiskuotą ar vogtą turtą.

Pirmiausiai žemė ir pastatai turi būti gražinti tremtiniais, kurie gyvena ar nori grįžti į Lietuvą. Žmonėms, gyvenantiems už Lietuvos ribų, ar tolimiems giminėms ir palikuonims gali būti atlyginta kitokiais būdais. Turto gražinimo bei atlyginimo įstatymai turi būti aiškūs, paprasti ir prieinami. Turto gražinimas turi būti vykdomas skubiai. Tai įmanoma.

Turto konfiskavimo "siūlas" yra ilgas: bolševikai - naciai - sovietai. Jiems pataikavo kolaborantai. Dauguma tų kolaborantų tapo konfiskuoto turto neosavininkais ar nuomininkais. Kolaborantų vaikai ar partijų pataikūnai palankiom sąlygom "išsinuomavo" turtą. Jiems rūpi, kad Lietuvoje nebūtų jokių kalbų apie teisingumą ar savininkus.

Palikimai

Bolševikai - naciai - sovietai nepripažino palikimų. Turto perdavimas iš kartos į kartą buvo netoleruojamas, nebent partinių (komunistų). Mirus partijos didžiūni ar net sribai, jų vaikams ir vaikaičiams skursti nereikėdavo.

Tautai išsibarsčius visame pasaulyje po Antrojo Pasaulinio karo, sovietams buvo ypač svarbu išreikalausiti palikimus "savo piliečiams" iš Vakaruose gyvenančių tautiečių. (Idomu, kad sovietai labai domėjosi palikimais iš Vakarų, nors sovietijoje jų oficialiai nepripažino!)

Ištirti, surasti, parsivežti į Sovietų Sąjungą mūsų tautiečių (ir kitų pavergtų tautų žmonių) palikimus (pinigus) buvo viena iš svarbiausių sovietinių diplomatinių pareigų. Jiems reikėjo dolerių. Valiuta buvo reikalinga užsienio šnipinėjimo aparatui išlaikyti, užsienio valdžios narių, taip pat žurnalistų, profesorių ir panašiai, papirkinėjimui. Dolerius itin vertino Lenino vaikai ir anūkai.

Vakaruose veikė "Tėviškės draugija", o prie kiekvieno SSSR konsulato - lietuviai "diplomatai" (dabar kai kurie iš tų "diplomatų" patogiai ir pelningai veikia Lietuvoje - net valdžioje) ir, žinoma, advokatų specialistų tinklas. Visų jų bendras tikslas buvo rinkti palikimus iš užsienio lietuvių ir perduoti į "tėvyne". Žinoma - per Maskvą.

Taip nuklydo milijonai dolerių. Daug daug milijonų... O kiek tų milijonų gavo tautiečiai, kurių giminaičių sunkiai sutaupyti doleriai nutekėjo į Maskvą? Kas nors galėtų apskaičiuoti! Jei giminės ir gaudavo, tai tik mažyčius trupinėlius - visokiais kombinuotais būdais. Kad ir truputi gauti geriau, negu visai nieko, todėl daug kas sutiko kooperuoti su Injurkolegija Vilnius - Maskva - New Yorkas - Maskva.

O kaip palikimai tvarkomi šiandien?

Be abejo, nomenklatūrai palikimus valdyti sunkiau, bet tai nereiškia, kad nemėgina. Sena teisinė sistema dar laikosi tvirtai. Lietuvos advokatai sugebėjo išlaikyti savo gretas palyginti saugiai. Šimtai teisės mokslus baigusiu "teisininkų" neturi teisės praktikuoti. Profesijos ribojimas yra naudingas visiems buvusiesiems ir, žinoma, tiems, kuriems leidžiama prieiti prie lovio. O tautiečiai, kuriems palikimai yra skirti, ir toliau skriaudžiami. Pavyzdžių apstu.

Genocido įstatymas

Yra nusikaltimų, kurių negalima atleisti, nes tas atleidimas suteptų tautos sielą.

Tokių nusikaltimų prieš mūsų tautą buvo gausu per paskutinį pusę šimtmečio. Lietuvos vardas priklausys nuo to, kaip Lietuva tvarkysis su nusikaltėliais prieš žmogiškumą ir genocido vykdytojais. Ir ne tik vardas, bet ir pragmatiški tarptautiniai santykiai.

Lietuvoje buvo priimtas genocido įstatymas. Jo tikslas yra tobulas: nubausti tuos, kurie prisidėjo prie genocidų: bolševikų, nacių ir sovietų. "Lietuvos žmonių žudymas ar kankinimas, jos okupacijos ir aneksijos Lietuvoje metais, atitinka tarptautinei teisės nor-

mose numatytus genocido nusikaltimo požymius". Panašaus statuso daugelis kraštų net neturi.

Toks įstatymas suteikia valdžiai galimybę užbaigti okupantų ir jų kolaborantų padarytą skriaudą, atstatyti krašte teisėtvara. Tik yra viena rimta problema: Lietuvos valdžia ir teisingumo organai į šį įstatymą nekreipia dėmesio, o kai atkreipia - iškraipo jį!

Pats pagrindinis teisės principas yra lygybė prieš įstatymą. Tiek krašto prezidentas, tiek elgeta turi būti vienodai lygūs prieš įstatymą (rule of law). Lietuvoje taip nėra. Nomenklatūra ir jos draugai, dažnai pačties purviniausio kriminalinio elemento atstovai, yra aukščiau įstatymų. Kol tos lygybės nebus, Lietuva nebus teisinis kraštas.

Genocido įstatymas yra per platus. Jeigu prokuratūroje bei teismuose ir būtų noro jį vykdyti, tačiau nebūtų galima pritaikyti jo vienodai visiems nusikaltėliams.

Statutas apima bet koki prisidėjimą ar kolaboravimą kaip nusikaltimą, kuris turi būti baudžiamas pagal genocido įstatymą. Tai nėra praktiškas įstatymas. Tas jo "platumas" teisėtvarkos pareigūnams duoda galimybę apeiti visą įstatymą ir netaikyti jo niekam. Taip būti negali.

Lietuva išgyveno tris okupacijas ir turėjo du okupantus, vykdžiusius genocidą prieš mūsų tautą.

Pirmoji okupacija (1940) - bolševikų - buvo numaciusi gan platų genocidą. Buvo labai bandyta, tik pritrūko laiko. Pradžia buvo padaryta. Tikslas buvo sunaikinti Lietuvos valdžią, kariuomenę, inteligentiją, policiją ir panašiai. Tai buvo genocidas prieš visą tautą - lietuvių tautą.

Nacių okupacija (1941 - 1944) buvo trumpa, bet tokia pat žiauri, kaip ir bolševikų - sovietų. Tik nebuvo spėta susidoroti su tiek žmonių, kiek norėta ar kiek suspėjo komunistai, per dvi okupacijas. Pirmiausia naciai numatė išnaikinti Lietuvos žydų visuomenę. Mums tai reiškė Lietuvos tautos naikinimą. Žydams tai buvo neišpasakytai baisus reiškinys. Jie buvo žudomi dėl to, kad jie buvo žydai.

Pirmos ir trečios okupacijos metu žydai nukentėjo dėl to, kad jie buvo lietuviai, o nuo nacių - dėl to, kad buvo žydai.

Trečioji okupacija buvo ilgiausia ir žiauriausia mūsų visai tautai. Ši okupacija tęsėsi nuo 1944-ų iki 1990-ų metų. Beveik vienas iš trijų lietuvių nukentėjo tiesiogiai, dauguma iš jų prarasdami savo gyvybę ir sveikatą. Beveik iš visų lietuvių buvo atimtas turtas.

Visi okupantai turėjo kolaborantų. Daugiausiai kolaborantų turėjo bolševikai ir sovietai. Gal dėl to, kad jų okupacijos truko ilgiausiai.

Kyla klausimas, ar galime nubausti kiekvieną kolaborantą, bet kaip prisidėjusi prie genocido? Ar reiktų po 56-rių metų bausti senuką, buvusį bolševikų simpatiką, sudarinėjusį savo kaimynų sąrašą išvežimui į Sibirą? Išvežtinų šeimų rinkimą naktį? Išvežtųjų namų turto, gyvulių išplėsimą ir panašiai? Ar bausti jį dėl vagonų saugojimo, pildant juos šeimomis, "užsitarnavusiomis" Sibiro atostogų?

Ar reikia bausti kiekvieną sribą,ėjusį medžioti partizanų? Ar reikia bausti policijos sekretorių, sudarinėjusį kvotas areštavimui? Ar policininką, kuris areštavo nekaltą žmogų, vykdydamas įsakymą? Žmonės kolaboravo su sovietais ir naciais vienodai. Jie nusikalto prieš mūsų tautą ir prieš visą žmoniją. J uos visus galime bausti pagal genocido įstatymą, kuris šiandien galioja Lietuvoje. Koks buvo skirtumas tarp KGB ir Gestapo tarnautojo? Tarp Einsatzkommando ir SMERSH dalinių narių?

Tai kodėl kolaborantai nėra baudžiami? Kodėl sribai gauna padidintas pensijas ir gyvena kaip ponai?

Manyčiau, reiktų pažiūrėti į kitų kraštų patirtį, nubaudžiant kolaborantus, pritaikant jiems genocido įstatymą. Pavyzdžiui, Vokietija, kuri yra nukentėjusi daugiausiai nuo nacių ir sovietų, nebaudžia nacių, nebent gali įrodyti specifinį dalyvavimą žudynėse - tai yra tik už žmogžudystes.

Kiti kraštai turi panašius įsisenėjimo statusus. Švedija, kaip pavyzdys, praėjus 20-čiai metų, nebaudžia nacių kolaborantų. Izraelis taip pat nebaudžia karo nusikaltėlių, net žmogžudžių po 20 metų, išskyrus nacių (Holocaust) kolaborantus.

Manyčiau, Lietuva taip pat turėtų nustatyti terminą. Atėjo laikas atleisti stribams ir kitiems kolaborantams. Ne atleisti, bet palikti juos aukštesniajam teismui. Manyčiau, reiktų pasekti Vokietijos pavyzdžiu: neturėti jokio įsisenėjimo termino dėl žmogžudysčių plėšikaujant ar vykdanč genocidą.

Yra labai įdomu, jog tie patys žmonės, tos pačios struktūros, kurios domėjosi turto atėmimu (konfiskuojant jį ar "pasidalinant" palikimus) ir lietuvių kaltinimų dėl karo nusikaltimų, šiandien aktyviai dalyvauja valdžioje. Jie ir toliau prisideda prie šmeižtiškų mūsų tautos kaltinimų. Anais laikais prisidengę "Tėviškės draugijos" ar KGB rūbais, šiandien įvairiais valdžios rūbeliais, toliau tarnauja tiems, kurie nori suvelti teisinę Lietuvos sistemą ar neleisti jai vystytis.

Tas rausvas siūlas, prasidedantis Maskvoje, tęsiasi jau 56-rius metus, pereinamas iš vienos struktūros į kitą, iš vienos valdžios nagų į kitos. Svetimos tarnybos, kurioms rūpi skatinti teisinę betvarę Lietuvoje, toliau puoselėja ir remia to siūlo bluses.

Tas kraštą smaugiantis siūlas tęsis ir klestės tol, kol Lietuvoje nebus atkurtas tikras teisingumas. Teisingumo santvarka, prieš kurią visi bus lygūs.

Grupė Seimo narių nepatenkinti pranešimais apie premjero pareiškimus Tibeto atžvilgiu

Grupė Lietuvos Seimo narių išreiškė nepasitenkinimą dėl premjero Adolfo Šleževičiaus pareiškimų Tibeto atžvilgiu vizito į Kiniją metu, kuriuos "pateikė užsienio infomacijos agentūros, o Vyriausybės vadovas nepa-neige".

Apie 30 Seimo narių reiškia susirūpinimą dėl Lietuvos vado-

vų santykiuose su Kinija "ne kartą pasireiškusių Tibete vykdomo genocido ir žmogaus teisių pažeidimų ignoravimo, Jungtinių Tautų ir Europos Parlamento rezoliucijų šiuo klausimu nepaisymo".

Seimo nariai smerkia žmogaus teisių ir religinių laisvių pažeidimus Tibete ir siūlo Lietuvos Vyriausybei santykius su Kinija plėtoti Tibeto nepriklausomybės rėmimo dvasia.

BNS**Vilniaus senamiesčio architektūra.**

GALCHUS & GORDON, advokatai, patarnauja sekančiuose teisiniuose reikaluose: nelaimingi atsitikimai, nekiliojamas turtas, imigracija, DWI and all criminal. Virš 20 metų patirtis. Parūpinamas lietuvių k. vertėjas. Konsultacija nemokamai. Galchus & Gordon, 39-07 Bell Blvd., Bayside, NY 11361. Tel.: 718 229-2629.

JONAS V. STRIMAITIS, advokatas, patarnauja teisiniuose reikaluose. Advokatas kalba ir lietuviškai. 134 West St., Simsbury, CT 06070. Tel. 203 651-0261.

SHALINS FUNERAL HOME, Inc., 84-02 Jamaica Ave. (prie Forest P'way St.), Woodhaven, N.Y. 11421. Suteikia garbingas laido-tuves. Koplyčios parūpinamos visose miesto dalyse. Tel. 296-2244.

BUYUS FUNERAL HOME. Mario Teixeira, Jr. laidotuvių direktorius, Newark office: 426 Lafayette St. (Cor. Wilson Ave.). Tel. 344-5172. Paruošiamos garbingos laidotuvės. Modernios koplyčios, oras šaldomas. Daug vietos automobiliams pastatyti.

JUOZO ANDRIUŠIO Real Estate, namų pardavimas, visų rūšių apdraudimai, Income Tax pildymas. Istaiga veikia naujoj vietoj - OHLERT-RUGGIERE, Inc., 89-11 Jamaica Ave., Woodhaven, NY. Tel. 847-2323 (namų tel. 847-4477). Istaigoj kreipiantis paminėti, kad esate ar norite būti J. Andriušio klientais.

VYTAUTAS BELECKAS IR SŪNUS JONAS, sav. Winter Garden Tavern, 1883 Madison St., Ridgewood, NY 11227. Tel. 821-6440. Salė vestuvėms ir kt. pramogoms. Be to, duodami polaidotuviniai pietūs. Pirmos rūšies lietuviškas maistas prieinama kaina.

SIDABRINIO VARPO KEPYKLA - Silver Bell Baking Co. Lietuviška ir europietiška duona ir pyragai, šventėms, vestuvėms bei pokyliams tortai. Dalia Radžiūnas, sav. - 43-04 Junction Blvd., Corona, Queens, NY 11368. Tel. 779-5156.

LAISVĖS ŽIBURIO radijas girdimas sekmadieniais 9 val. ryto iš KDM stoties 1380 AM. Romas Kezys, 217-25 54th Ave., Bayside, NY 11364. Tel. 718 229-9134 arba 718 428-4552. Fax 718 423-3979.

Lietuvos Krikščionišką DEMOKRATIJA
ir jos spaudą paremkime dabar:
pinigais, Unitrust, testamentais.

-Tax Exempt #36-2927289-

per:
Pope Leo XIII Literary Fund, Inc.
9050 Troy Avenue
Evergreen Park, IL, 60642

Fax/Tel. 708-636-9562 Klauskite informacijų

LIETUVIŠKO STILIAUS PAMINKLAI
SUKURIAMI IR NEMOKAMAI
PRISTATOMI Į VISAS KAPINES
NEW YORK, NEW JERSEY
IR CONNECTICUT VALSTIJOSE.
ISTAIGA PRIE ŠV. JONO KAPINŲ.

Fasolino
MEMORIALS

66 - 86 80 ST. MIDDLE VILLAGE,
QUEENS N.Y. 11379

PHONES (718) 326 - 1282; 326-3150
- TAI MŪSŲ VIENINTĖLE VIETA -
- GAUSI PARODŲ SALĖ -

KVEČAS
JONAS
1933 + 1976

VYTIS
KELIONIŲ IR TURIZMO
AGENTŪRA

- ✦ LĖKTUVAI
- ✦ LAIVAI (CRUISES)
- ✦ TRAUKINIAI (AMTRAK)
- ✦ AUTOBUSAI
- ✦ NUOMOJAMOS MAŠINOS
- ✦ VIEŠBUČIAI
- ✦ IDOMIŲ VIETŲ LANKYMAS

GRUPINĖS KELIONĖS Į LIETUVĄ
MOKĖTI GALIMA VISOMIS KREDITO KORTELEMIS
JOKIO EKSTRA MOKESČIO UŽ PATARNAVIMĄ
PILNAI APDRAUSTA IR AKREDITUOTA AGENTŪRA
VYTIS INTERNATIONAL TRAVEL SERVICE
40-24 235 Street, DOUGLASTON, N. Y. 11363
TEL.: 718 423 - 6161, 1 - 800 - 77 - VYTIS
FAX 718 423 - 3979

DARBININKAS

The Lithuanian Weekly
Published by Franciscan Fathers

341 HIGHLAND BLVD.
BROOKLYN, NY 11207

Editorial Office 718-827-1352
Business Office 718-827-1351
FAX 718-827-2964

Publication No. USPS 148-360
ISSN 0011-6637

Second Class postage paid at Brooklyn, NY, Post Office
Subscription per year \$30.00. Single copy \$1.00.
Published Weekly except 2nd and 3rd week in July

POSTMASTER: Send Address Change to:
DARBININKAS, 341 Highland Blvd., Brooklyn, NY 11207
— Redaguoja REDAKCINĖ KOMISIJA —

Ar dar atsimenam 1991-ųjų sausio 13-ąją?

Penkeri metai pralėkė nuo sausio 13-osios. Ir dabar, kai New Yorke nesutramdomai siautėjo pūga, greitkeliai ir mažieji keliukai buvo padengti sunkiai benukasamo sniego danga, šalikėlėse daugiau primenantčia šviną nei nuotakos drabužį, ir miestas buvo tapęs veik neižengiama tvirtove, vėl prisiminei tuos, kurie tą, irgi sausio, naktį Vilniuje pasiaukėjo nepriklausomybei. Niekada jų nepažinojai, nebuvai sutikęs, nepersimetei nė žodžiu, tačiau kažin kaip, nenusakomui būdu jie verčia galvoti apie save, per juos tarytumei susijungi su amžinąja Lietuvos šerdimi, kurios, regis, nepagraužė nei komunizmo šmėkla, penkiasdešimt metų raudono šilko vėliavom plazdėjusi virš Lietuvos, nei ekonominis sunkmetis, nei politinių aistrų bei gimstančio kapitalizmo nusivylimų suskaldyta visuomenė. Jie išky-la kaip tobulas atpirkimo ženklas, suvienijantis, sutelkiantis, harmonizuojantis blogio išsklaidytas gerąsias, kūrybingąsias tautos galias, serginčias laisvos ir apsisprendusios valstybės idėją. Jie lieka nebenuplaunamu kraujo priekaištu totalitarizmui, 1991 m. sausio 13 d. pirmą valandą trisdešimt penkios minutės nakties įsakiusiam panaudoti karines ir KGB pajėgas (tankus ir automatinius ginklus) prieš beginklius savo tautos orumą ginančius lietuvius. Jie lieka ne tik keturiolikos tą naktį žuvusiųjų šeimų atmintyje, ne tik daugiau nei penkių šimtų sužeistųjų prisiminimuose, ne tik normaliam žmogui šiurpulį ir siaubą keliančiose fotografijose bei užfiksuotuose užsienio korespondentų liudijimuose, žaibo greitumu apskriejusiųose viso pasaulio spaudoje, radijoje, televizijoje. Jie tampa istorinių simboliu, kaip ir tas pirmas už nepriklausomybę 1918 m. galvą paguldęs Lietuvos kareivėlis, *de facto* pradėjęs laisvos valstybės egzistavimą.

Nežinia, ar jie nujautė savo lemtį siautėjant blogio imperijos stichijai, iš esmės jau įveiktai 1990 m. kovo 11 d.? Ir kokią dalį tiesos sakė Nobelio taikos laureis apskaišęs Michailas Sergejevičius, esą tik kitą rytą sužinojęs apie pragaištingus įvykius prie Vilniaus televizijos bokšto?

Kol pasaulis lankstėsi Gorbačioviui už tai, kad jis, priešingai nei jo pirmtakai, nenaudojo brutalių karinės jėgos, kad mėgino gražiuoju susitarti su nesutaikomais SSRS priešais, kad pasitraukė iš Afganistano ir paleido Varšuvos pakto šalis, imperijoje nepaliaujamai liejosi kraujas. Baku ir Tbilisio žudynės besivienijančioje Europoje buvo priskirtos "chuliganiškų išpuolių" žanrui, tačiau Vilniaus įvykiai jau gerokai peržengė visas ribas. Juk nuo šio miesto iki Stockholmo nėra nei tūkstančio kilometrų. Savo ekonomine integracija užsiėmusi Europa ir JAV (pripažinusi Lietuvą 37-oji) privalėjo koreguoti savo pažiūras. Tačiau keturiolika lietuvių, deja, jau nebegalėjo džiaugtis pasaulio dėmesiu, kuris, kaip ir nekalts jų kraujas, sustabdė ir pažaboję šviesos greičiu plitusį prievartos, smurto, neapykantos, nuolatinės grėsmės bei didžios apgaulės šaltinį - Sovietų Sąjungą. Ir iš dalies nulėmė jos baigtį.

Žmogus - judanti kryžkelė

Prof. prel. Antanas Rubšys

22

Augustas, Cezario ipėdinis, paliko aiškų ir glaustą testamentą. Reikliais žodžiais jis apibendrinio savo viešpatavimo žygdarbius. Ir politiškai, ir istoriškai šie įrašai yra neįkainuojami. Imperatoriaus amžininkai apraudojo jo mirtį ir, brangindami jo atminimą, iškalė jo testamentą - žygdarbius - marmuro luituose.

Besidomint įrašais, mane prašnekina anglų pora. Ir įjedu lanko Ankaros senamiestį pėsčiomis. Kartu apgailestaujame šio neįkainuojamo istorijos paminklo nūdienį stovį. Balandžiai ne tik kovoja už savo lizdą, bet ir teršia sienas bei prieangio aplinką.

Julijano Atskalūno kolona su gandrų lizdu

Julijanas Atskalūnas - Konstantino Didžiojo sūnėnas, Konstancijaus II ipėdinis - buvo Romos imperatorius (361 - 363). Atrodo, kad jo būta įdomaus žmogaus. Nors buvo išauklėtas krikščioniškoje dvasioje su neoplatoniškos filosofijos priemonėmis, jis ilgai nei atsisakė krikščionybės. Tapęs imperatoriumi, Julijanas mėgino nesėkmingai atgaivinti pagonių religiją ir papročius. Užtat jis ir vadinas "Atskalūnu". Nors jo pastangos buvo nesėkmingos, bet jos sukūrė didelį sąmyšį, nes tuo metu krikščionybė galynėjosi su arianizmu - Jėzaus dieviškumo aptarimu. Julijanas žuvo mūšyje žygio metu prieš Persiją. Pasak legendos, jis mirė šaukdamas: "Galiliejėti, tu nugalėjai!"

Julijano atskalūno kolona stovi mažame sodelyje prie Hiukiumet'o aikštės. Ji - 15 m aukščio, sudėta iš 15 gabalų su išėmomis ir su grakščiu korintišku kapiteliu. Virš kapitelio - gandrų lizdas. Stebiuosi gandrais. Tai ne Žemaitijos gandrai. Ankaros gandrai - tikri miestėlenai. Norisi jį užjausti, nes Ankara kenčia nuo oro taršos. Be to, kur jie gali rasti tokių apkūnių varlių Anatolijos aukštumose?! Šie gandrai, atrodo, nebeskrenda šeimos auginti į šiaurę... O gal ir jie "išvietinti paukšteliai!"

Kolona neturi jokio įrašo. Spėjama, kad ji buvo pastatyta imperatoriui pagerbti jo apsilankymo metu Ankaroje 362-aisiais metais. Iš mažumės jautus nuostabą namų sodybos gandrums, nesinori nueiti nuo kolonos su gandrų ir gandiukais. Besižvalgant, grįžta

Troškūnų bažnyčia.

Užsienio lietuvių laukia Troškūnai

Atgavus Lietuvai nepriklausomybę, suaktyvėjo žmonių domėjimasis ne tik Lietuvos istorija, bet ir savojo miesto, miestelio ar kaimo praeitimi. Siekiant kuo daugiau žmonių sudominti savo krašto istorine, kultūrine praeitimi, švenčiami įvairūs jubiliejai, kurių metu vyksta mokslinės konferencijos, parodos, pagerbiami kraštui nusipelnę praeities veikėjai, kovotojai už Lietuvos laisvę. O Lietuvoje kiekvienas kampelis turtingas savo istorija, savo įdomiais žmonėmis. Net ir toks, atrodo, neryškus miestelis Anykščių rajone - Troškūnai.

1996 metais Troškūnai ruošiasi švęsti savo 300 metų įkūrimo sukaktį. Troškūnų valščius istoriniuose šaltiniuose minimas jau 16 amžiaus pradžioje, bet miestelis pradeda formuotis tik nuo 17 a. pabaigos. 1696 m. Troškūnų dvaro savininkas V. Sakalauskas pasikviečia vienuolius bernardinus, kurie nežymiam kampe lyje pastato medinę bažnytelę, vienuolyną - įkuria Troškūnų parapiją. Apie vienuolyną pradeda koncentruotis daugiau gyventojų, atsiranda amatininkų, pirklų. 18 a. pabaigoje - tai jau miestelis, turintis keletą šimtų gyventojų ir prekybos privilegiją.

Troškūnams išaugti stimulą teikė ir vienuolyno ganytojiškoji bei kultūrinė-švietėjiškoji veikla. Atrodo, nuo pat pirmųjų vienuolyno įsikūrimo metų pradeda veikti parapijinė pradžios mokykla. Vėliau vienuoliai pastato dviaukštę mūrinę mokyklą,

kuri išauga iki aukštesniosios ba-jorų mokyklos (kolegijos). 1829 m. kolegija gauna gimnazijos, prižiūrimos vienuolių, teises. Troškūnai tampa savotišku šiaurės rytų Lietuvos regiono kultūros centru. Bet gimnazija 1840 m. uždaryta, o po 1863 m. sukilimo pralaimėjimo carinė valdžia uždaro ir vienuolyną, apkaltinus bendravimu su sukilėliais. Sunkiausia turtinga vienuolyno biblioteka.

Troškūnų reikšmė prislopo, bet miestelio ir apylinkės žmonės ir toliau aktyviai dalyvavo visuomeniniuose, istoriniuose įvykiuose, priešindamiesi carinei priespaudai, rusinimui ir lenkinimui. Kovose dėl Lietuvos nepriklausomybės 1920 m. keletas troškūniečių vyrų žuvo, susikovus su į miestelį įsiveržusiu Želgiovskio raitelių būriu. Aktyviai troškūniečiai priešinosi ir sovietinei okupacijai, daug jų žuvo, nemažai atkentėjo lagerius, tremtį. Troškūnietis Antanas Slučka (Šarūnas) - vienas ryškiausių apylinkės partizanų organizatorių, išaugęs iki Algimanto apygardos vado ir tragiškai žuvęs.

Taigi Troškūnų, kaip ir daugelio iš pažiuos nežymių Lietuvos vietovių, istorija spalvinga, pilna įvykių. Šiandien troškūniečiai, kaip ir visi Lietuvoje, pergyvena sunkmetį, bet kartu kyla naujam gyvenimui. Pirmiausia atgimimo daigai pasireiškė parapijos veikloje. 1991 m. pradėjus čia dirbti klebonui Sauliui Filipavičiui, susirūpinta atstatyti sovietmečiu visiškai suniokotą buvusį vienuolyną, pritaikyti jį parapijos reikmėms ir, svarbiausia, kultūrinei,

švietėjiškai veiklai. Vienuolyno pastatas rekonstruotas, remontuojama bažnyčia. Buvusiame vienuolyne dabar veikia jaunimo kultūros ir švietimo centras, kur stovyklauja jaunimas ne tik iš Lietuvos, bet ir iš Vakarų Europos, Amerikos. Čia vyksta rekolekcijos, paskaitos, įvairūs kultūriniai renginiai, čia mokomasi krikščioniškai bendrauti ir gyventi pilnavertį gyvenimą.

Kad čia, nuošaliame Lietuvos kampelyje, atsivėrė toks religinis, kultūrinis, švietėjiškas centras, didelis ir Amerikos katalikiškų parapijų bei pavienių užsienio lietuvių nuopelnas. Susirasti moralinės ir materialinės paramos padėjo Pasaulio lietuvių vyskupas P. Baltakis, kilęs iš Troškūnų, dideles aukas skyrė kunigas Chepanis ir jo parapijiečiai, kunigas Kirkilas, ponai Andrašūnai, Kirtikliai ir daugelis kitų. Troškūnų parapija jiems labai dėkinga.

Šviesesniu žvilgsniu troškūniečiai laukia savo miestelio jubiliejines šventes. 300 metų parapijos ir miestelio įkūrimo datos paminėjimas įvyks 1966 metų vasarą, per Šv. Antano atlaides - birželio 14, 15, 16 dienomis. Numatyta pasikviesti idomių lektorių, suruošti parodų, kitų kultūrinių renginių, išleisti knygele apie Troškūnus.

Laukiama, kad į šventę atvažiuotų ir užsienio lietuviai troškūniečiai. O jų yra nemažai ir Amerikoje, ir kituose kraštuose. Visi jie būtų mieli ir brangūs Troškūnų šventės svečiai.

Per daugelį sovietinės okupacijos metų su daugeliu kraštiečių užsienyje nutrūko mūsų ryšiai, nežinomi adresai. Kadangi norėtume visus pakviesti į jubiliejinius renginius, prašome jus atsiliepti adresu: kun. Sauliui Filipavičiui, Vytauto 1, Troškūnai, Anykščių rajonas, Lietuva.

A. Skaržauskaitė

Troškūnų bažnyčios varpinė.

Dar vienas išpuolis prieš Lietuvos konsulatą Seinuose

Sausio 11 d. vakarą raudonais dažais apipilta Lietuvos konsulato Seinuose iškaba.

Tai pranešė Lietuvos konsulas Seinuose Vidmantas Povilionis. Tai jau šeštasis išpuolis prieš

šią Lietuvos valstybės įstaigą Lenkijoje. Paskutini kartą Lietuvos valstybės herbas ant konsulato patalpų Seinuose buvo išniekintas pernai spalio 23 dieną.

Istorija prasideda Rojuje

Atatiurk Bulvari - Tautos tėvo bulvaras yra pagrindinė Ankaros - Tarpeklio - gatvė. Ji plati, medžiais apsodinta. Užsuku į pašto įstaiga, nes domina turkų pašto ženklai. Norisi padėti bičiuliams filatelistams. Ir čia žvali darbuotoja užklausia "Ar graži Turkija"? Prie filatelijos langelio mažai klientų. Leidžiamės į pokalbį. Pasigiriu, kad buvau Erzurume ir prie Agri Dag - Ararato kalno. Šypsodamasi, ji ima kalbėti apie Rojų, kuris, - sako, - anot krikščionių Knygos, buvęs Mesopotamijoje - (Šalyje) tarp dviejų Upių. Samprotauja:

- Tik pagalvokite. Ar negalime prileisti, kad Rojus buvo šiaurinėje Turkijoje, kur teka lygiagrečiai Tigris ir Eufratas, būdami bent šimta kilometrų vienas nuo kito.
- Vasarą, - pridėda, - tai būtų idealus Rojus.
- O kaip būtų žiemai atėjus? - juokais paklausiu.
- Pašto darbuotoja padėda atrinkti vertingesnius ženkliukus. Ji turkė musulmonė.
- Ar toli nuo čia Genčlik parkas? Ar lengva nueiti pėsčiomis? - teiraujuosi.
- Išėjęs, sukite į kairę ir eikite Atatiurk Bulvari žemyn. Lengvai surasite.

Genčlik - Jaunimo parko - link

Jaunimo parkas - didžiulis sodas su plačiomis gatvėmis, pramogų gausybe ir ežerėliu. O žmonių, žmonių! O šiandien tik ketvirtadnis! Sėsteliu kavinėje prie ežerėlio alaus stiklui. Turkai nevengia alaus ir nesivaržo gerdami, nors arabai musulmonai juos už tai smerkia. Šiuo metu laikraščiuose turkai įrodinėja, kad "alus -maistas, sveikas net nėsčioms moterims ir vaikams".

Gera sėdėti po stogu, nes girdisi stambūs lietaus lašai. Nuostabu! Buvo tokia spalvinga diena. Mėlynas dangus puošėsi šelmiškais debesėliais. Staiga jis toks rusvai pilkas. Ankara kenčia nuo oro taršos.

Kavinėje motina su dviem dukromis. Viena jų jau motina - rūpinasi kūdikiu, o kita jau galėtų tekėti. Abi dukros valgo, o motina tik žiūri. Joms pavalgus, motina apmoka. Ant ežerėlio, lietaus nepaisydami, berniukai plaukioja kojomis varomais laiveliais. Vieni berniukai, mergaičių nesimato. Nesimato nei suaugusių - vyresnių brolių ar tėvų. Vyresni broliai tikriausiai kariuomenėje. Genčlik parke matyti daug vyrų karinėje uniformoje. Ir jie būriuojasi prie alaus.

(tęsinys 4psl.)

□1995 m. gruodžio 27-ąją prieš vidurnaktį Prancūzija Mururoa atolo poligone susprogdino branduolinį užtaisą. Remiantis oficialiais pareiškimais, sprogimo galingumas buvo apie 30 kilotonų. Tai jau penktasis Prancūzijos branduolinis eksperimentas - pirmieji 4 buvo įvykdyti šių metų rugsėjo, spalio ir lapkričio mėnesiais. Kol kas Paryžius neapsisprendęs kiek dar branduolinių sprogdinimų bus įvykdyta Mururoa atolo poligone -vienas ar du - tačiau buvo pareikšta, kad iki 1996-ųjų vasario pabaigos branduoliniai eksperimentai bus baigti. Tarptautinė ekologinė organizacija ir ši kartą griežtai pasmerkė Prancūzijos įvykdytą branduolinį sprogdinimą bei siekdama atkreipti pasaulio visuomenės dėmesį išplatino komunikatą.

□Naujoji europinė valiuta vadinsis "EURO". Kurios šalys galės ją įsivesti paaiškės 1998 metais. Euro emisija bus pradėta 1999 sausio pradžioje. Tai nusprendė Europos Sąjungos vadovai Madride, kur gruodžio 15 d. prasidėjo Sąjungos vadovų dviejų dienų aukščiausiojo lygio susitikimas. Jo metu 15 šalių Sąjungos pirmininkavimas formaliai bus perduotas Italijai pusmečiui iki birželio pabaigos. Madrido susitikimo dalyviai dar turi aptarti būsimas Sąjungos reformas ryšium su naujų narių priėmimu ir Sąjungos sprendimų mechanizmą neaplenkiant Maastrichte prisiimtų išpareigojimų. Todėl bus svarbus Italijos pirmininkavimo pusmetis, nes kovo mėnesį Torine rengiama tarpvyriausybinė Sąjungos konferencija turėtų padėti tašką reformoms ir galutinai nustatyti bendros gyvybos bei bendros užsienio politikos gaires.

□Kiekvienais metais Šventasis Raštas išverčiamas į vis naujas pasaulio kalbas. Šiemet pirmą kartą Naujasis Testamentas pradėtas versti į seną kalbą, kuria kalba dalis Malavio valstybės (Pietryčių Afrikoje) gyventojų.

Amerikiečiai Druskininkuose:

"Baltijos valstybės - drašos ir ryžto pavyzdys"

1995 m. spalio 11 - 15 d. d. Druskininkuose įvyko Baltijos valstybių savivaldybių konferencija, kurioje dalyvavo 283 savivaldybių darbuotojai, rinkti ir paskirti, iš visų trijų Baltijos valstybių. Dalyvavo stipri JAV - Kanados miestų delegacija, kuriai vadovavo San Antonio miesto meras ir vienas iš Amerikos miestų lygos viceprezidentų William E. Thornton. Delegacijos sąstate buvo Lottie Shackelford - JAV demokratų partijos vicepirmininkė ir artima prez. Bill Clinton bendradarbė, JAV miestų lygos direktorė ir Lake Oswego (Oregon) miesto merė Alice L. Schlenker, lygos direktorius Don Jones, keli universitetų profesoriai (jų tarpe du Amerikos lietuviai - dr. E. Jasaitis ir dr. S. Vanagūnas) ir kiti ekspertai.

"Darbininko" bendradarbis dalyvavo šioje konferencijoje, stebėjęs eigą ir daug ką patyrė, santykiuodamas su Lietuvos savivaldybių atstovais. Lietuvos savivaldybės veržliai ieško jai priklausančios vietos valstybės struktūroje. Nepasitenkinimo gaidelės centralistinė vyriausybės politika pasigirdo Seimo vicepirmininkų Egidijaus Bičkausko ir prof. Aloyzo Sakalo kalbose, aiškiai formuluotus priekaištus išsakė Anykščių meras Saulius Nefas, Druskininkų vicemerai poetas Kornelijus Platelis ir kiti kalbėtojai. Visi reiškė padėką JAV - Baltijos fondui ir JAV miestų lygai už teikiamą paramą. Iš tikro, kad ta reikšminga konferencija galėjo įvykti, iš esmės lėmė amerikiečių intelektualinė, profesinė ir finansinė talka.

Atidarant konferenciją, buvo parodytas filmas "Baltijos keli-

as", padaręs amerikiečiams stiprų išpūdį. Amerikos ambasadorius Vilniuje James Swihart tarė: "Filmas simbolizuoja jūsų trijų valstybių vienybę. Aš tikiu jūsų ateitimi ir mokysiuos iš jūsų. Ypatingas ačiū JAV - Baltijos fondui už konferencijos suorganizavimą". 17,000 Amerikos miestų merų vardu sveikines William E. Thornton kalbėjo: "Ši konferencija pratėsia 'Baltijos kelią'. Išsikojojote laisvę, turite demokratiją, - pasirūpinkite, kad ji veiktų. Demokratijoje ne visada laimiama. Kai pralaimite, turite tapti lojalia opozicija. Turite iš anksto žinoti, ką darysite, jei pralaimėsite. Jūsų pareiga kurti stiprias savivaldybes. Jums padės JAV - Baltijos fondas, padėsime ir mes, Amerikos miestų lyga".

Bendruose posėdžiuose buvo nagrinėjamos tokios temos: "Baltijos savivaldybių istorija ir ateitis" (Saulius Nefas), "Kaip savivaldybinės organizacijos santykiuoja savo tarpe ir bendrauja su kitų kraštų savivaldybėmis" (Kornelijus Platelis), "Aktualiausios savivaldybių problemos" (visų trijų valstybių kalbėtojai, lietuviai - Saulius Nefas), "Iplaukos ir savivaldybių biudžetas" (lietuviai kalbėtojas Klemensas Rimšelis), "Amerikos ir JAV - Baltijos fondo talka Baltijos valstybėms" (Linas Kojelis), "Amerikos miestų lygos talka Baltijos valstybėms" (Don Jones), "Danijos savivaldybių organizacijos" (danas Jesper Steffensen). Jones sakė: "Kur demokratija stipri, stiprios ir savivaldybės. Dirbkite su JAV - Baltijos fondu. Padės ir Amerikos miestų lyga".

Tikrasis savivaldybių darbuotojų treniravimas vyko darbo

Konferencijos posėdyje William E. Thornton, Don Jones ir dr. Stasys Vanagūnas.

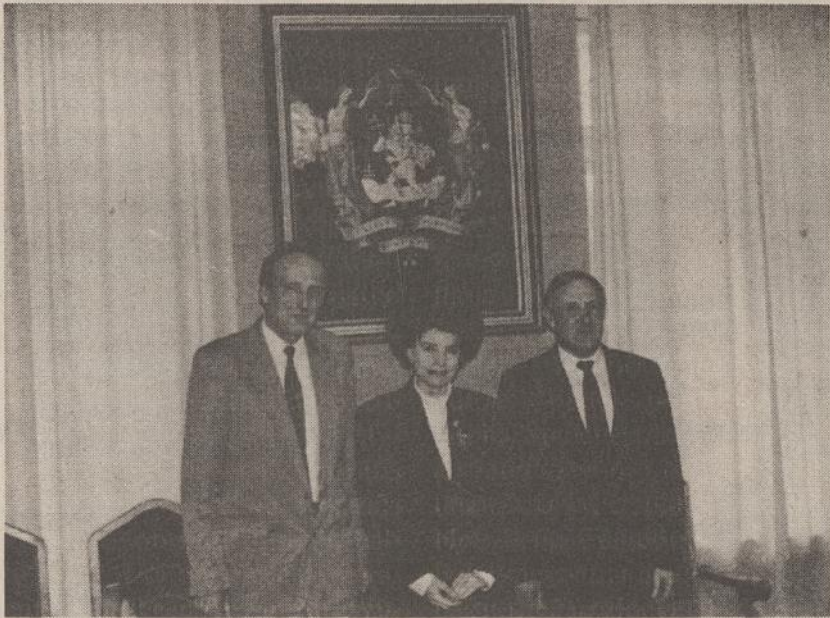
J. Kojelio nuotr.

grupėse. Čia buvo diskutuojamos tokios temos: butų problema miestuose, ekonominio vystymo strategija, kontroversinių klausimų sprendimai, viešasis saugumas, viešojo ir privataus sektorių bendravimas, ryšiai su media, informacijos sistemos, socialinė šalpa, ryšiai su privačiomis organizacijomis, miestų atėties planavimas, savivaldybių administracija ir t.t. Grupėms dažniausia vadovaudavo amerikiečiai, kartais ir kiti patyrę moderatoriai. Dalyviai buvo aprūpinami literatūra. Grupės sudarydavo 20 - 25 žmonės. Grupių vadovai paruošdavo pranešimus.

Konferencijos metu buvo atgaivinta prieš karą veikusi Lietuvos, Latvijos ir Estijos savivaldybių sąjunga ir priimtos trys Baltijos valstybių suartėjimui svarbios rezoliucijos. Svarbiausia jų - "Sudaryti Estijos, Latvijos ir Lietuvos politinę sąjungą, kuri gintų Baltijos valstybių nepriklausomybę".

Druskininkuose pasakyti amerikiečių žodžiai "mes padėsime Baltijos valstybėms" nebuvo tušti. Be jų pagalbos pati konferencija nebūtų įvykusi. Dėl konferencijos struktūros ir turinio JAV - Baltijos fondas tarėsi su Amerikos ambasadomis Baltijos valstybėse, JAV valstybės ir komercijos departamentais, JAV prekybos ir vystymo agentūra, JAV miestų lyga, Pasaulio bankų ir t. t. Finansinė parama atėjo iš JAV informacijos agentūros, Pasaulio banko, JAV miestų lygos, JAV ambasadų, stambių Amerikos verslo kompanijų. Grįžę Amerikon miestų lygos delegatai savo pažadų nepamiršo. Prie JAV - Baltijos fondo suorganizavo patariamąjį komitetą ir fondo atstovus pakvietė į Phoenix miesto XI.29 - XII.2 vykstantį Amerikos miestų lygos 72-ji kongresą. Yra sakoma, "kai kalba Amerikos miestų lyga, Amerikos prezidentas klausio". Amerikos miestų lygos žodis yra labai svarbus. (Lietuvos prezidentas į Baltijos valstybių savivaldybių konferenciją neatvyko). Šiame kongrese daug dėmesio buvo parodyta JAV - Baltijos fondo atstovams, ir patariamasis komitetas su jais padarė bendrą posėdį. Dalyvavo jau minėti W. Thornton, A. Schlenker, Don Jones, taip pat meras Peter Meintsma, didelis Baltijos valstybių draugas ir talkininkas Peter Solinger, kiti nariai ir nauji JAVBF draugai.

Trys Druskininkų konferencijoje dalyvavę amerikiečiai savo

JAV BF koordinatorė Audronė Pakštienė su Vilniaus meru Aliu Vidūnu ir Adolfu Gyliu.

J. Kojelio nuotr.

ispūdžius ir svarstymus paskelbė oficialiame Amerikos miestų lygos organe "Amerikos miestų savaitraštis", nr. 45. Don Jones savo straipsnyje papasakoja, kas vyko Druskininkuose ir pateikia istorinę Amerikos pagalbos Baltijos valstybių savivaldybėms apžvalgą, pradedant 1991 metais, kai JAV - Baltijos fondas suorganizavo pirmąją konferenciją Vilniuje. Į šią konferenciją atvyko 15 asmenų amerikiečių delegacija, kuri pirmą kartą susipažino su Lietuvos savivaldybių būkle. Merė Alice L. Schlenker savo apsilankymą Druskininkuose prisimena su moterišku jautrumu "iš sovietinio despotizmo" išsilaisvinusiam krašte, kuris "desperatiškai" veržiasi į nepriklausomybę ir pilną demokratiją. Tai pasaulis, "kurio iki šiol nesiekė mano tarptautinė patirtis", -rašo Schlenker. "Aš nuvykau, pasirodusi kalbėti tema "Ką daryti, kad mūsų miestuose būtų saugūs mūsų vaikai". Su manim dalyvavo dr. Stasys Vanagūnas, Arkanso valstybinio uo profesorius. Baltų savivaldybės neturi savo policijos. Jų policiją sudaro buvę pertreniruoti sovietų kariai, pavaldūs parlamentams. Paskutinę konferencijos dieną trijų valstybių savivaldybių lyderiai pasirašė rezoliuciją, remiančią Baltijos valstybių sąjungą. Tai buvo istorinis įvykis". Ji prisimena vakarais vykusius koncertus, šokius, baltų "šiltą ir entuziastišką svetinumą". Delegacijos vadovas William E. Thornton savo straipsnyje kalba dalykiškai: "Mūsų kelionė (į Druskininkus) buvo sėkminga. Mes padėjome ir buvome liudininkai istorinės rezoliucijos pasirašymo... Amerikos

miestų lyga gali didžiuotis sudariusi stiprią delegaciją ir suteikusi reikšmingą talką žmonėms ir technika. Mūsų idėtas darbas ir išlaidos pasiteisina, nes su mažais ištekliais ir ribota patirtimi (Baltijos valstybės) siekia demokratijos ir kovoja dėl jos. Nedideli kraštai be ginklų įveikė Sovietų Sąjungą savo vienybe ir dainomis", rašo p. Thornton, dešimto didžiausio Amerikos miesto meras ir įtakingas Amerikos miestų lygos lyderis. Savo straipsnį baigia tokiais žodžiais: "Jie priešinosi (sovietams) kuo tik galėjo. Žvelgiant iš pasaulinės perspektyvos, jie laikytini drašos ir ryžto pavyzdžiu, ir dabar mes stebim, ar jie yra pasiryžę ir ar jiems sudaromos sąlygos užbaigti užduotį - pasiekti demokratijos. Iš daugelio išsilaisvinsiu iš sovietų priespaudos kraštų, jos (Baltijos valstybės) yra nedidelės, ir todėl jas galima efektyviai paremti, kaip kad darė mūsų delegacija (Druskininkuose)".

Amerikiečiai, Baltijos valstybių draugai, suprato, kad Baltijos valstybių žmonės draša, ryžtu ir dainomis numetė priespaudos jungą, ir stato jas pasauliui drašos ir ryžto pavyzdžiu. Jie tiki, kad tos valstybės įveiks vidines kliūtis ir pasieks pilnos demokratijos. Stebėtina, kad Lietuvoje atsiranda žmonija, kurie su nostalgija dar žvelgia atgal į sovietmetį, kaip į "aukso amžių". Ir išvijoje per daug pesimistinių balsų, nepasitikinčių iš sovietinės tamsos išnirusių Lietuvos žmonių dvasinėmis galiomis. Juk iš tikro dar tik treji metai, kai okupacinė kariuomenė išėjo iš Lietuvos. Landsbergio vyriausybės veikimo laisvė maždaug taip (perkelta iš 5 psl.)

Žmogus-judanti kryžkelė

(atkelta iš 3puslapio)

Kavinėje net penketas ekranų. Rodomi filmai. Šiandien prasideda Ramadanas - musulmonų pasninkas, primena televizijos pranešas.

Į hetitų senovę

Pamačius hetitų senovę muziejuje, norisi pamatyti ir jų istorinius likučius prie Bogazkalės - Tarpeklio forto. Noriu aplankyti tris svarbias hetitų vietas: sostinę Hatušaš su jos šventyklomis, Yazilikaya daubos bareljefus bei kapus ir Alača Hiuijuk. Visos trys idomos ir archeologui, ir istorikui, ir Šv. Rašto tyrinėtojiui.

Autobusas iš Ankaros išvažiuoja vieškeliu Sivas - Samsun'o link. Pakelės rodyklės mini ir Erzurum'a, ir Teheraną. Patenkame į didžiulį sunkvežimių koloną su "TR" (anzitas) ženklais. Gamtovaizdis tuštokas. Prie Kirik Kalės pervažiuojame Kizilirmak'o - Halys - upės tiltą. Prisimenu Kresą, Lydijos karalių, ieškanči atsakymo pas Delfų orakulo Pitiją, kai jo karalystę užpuolė Kyras, Persijos karalius. "Jeigu kelsiesi per Halys, sunaikinsi karalystę" buvo mislingas Delfų orakulo atsakymas. Istorija liudija, kad Kresas kėlėsi per Halys upę Kyro užpulti ir sunaikino savo, o ne Persijos karalystę.

Išlipu Sungurlu mieste. Atkeliauta 181 km. Liko dar 29 km iki Bogazkalės ir Alača Hiuijuk. Turiu bent šešias valandas. Sutariu su taksu ir už pusvalandžio lipu šlaitu į Hatušaš - hetitų sostinę.

Ant Hatušaš pilies kalno

Jau III tūkstantmetyje prieš Kristų - (prieš penktą tūkstantmečiū!) - čia būta gyvenvietės. Tarp 1800 - 1400 m. pr. Kr., rytinėje Anatolijoje ėmus reikštis hetitams, Hatušaš tapo hetitų karalystės sostine. Ilgainiui jų karalystė išsiplėtė iki Taurus kalnyno vakarinėje Anatolijoje. Hetitai užkariavo ir Babiloniją (maždaug XVI a. pr. Kr.). Bet po to hetitų galybė patyrė nuosmukį.

Hetitai vėl atgijo tarp 1400 - 1200 m. pr. Kr. Atgijo ir tapo imperija - Artimųjų Rytų galybe, užkariavusia Siriją. 1286 m. pr. Kr., Sirijoje prie Kadešo, hetitų karalius Muvatilis II, nugalėjęs garsųjį Egipto faraoną Ramzį II, sudarė su juo taikos sutartį.

Tuo metu vyko ir izraeliečių išėjimas iš Egipto (apie 1290 - 1240 m. pr. Kr.). Be to, rytinėje Viduržemio jūros dalyje plėtėsi mikeniečių kultūra. Maždaug 1240 m. pr. Kr. mikeniečiai graikai sunaikino Troją, o tautelės iš pietinės Europos veržėsi į Anatoliją ir sunaikino hetitų imperiją.

Apie hetitus keliskart užsimena senasis Testamentas. Egipto hieroglifai ir Mesopotamijos dantyrastinė raštija mini hetitų karalius. Hetitų tarptautinės sutarties forma buvo įkvėptųjų Senojo Testamento autorių panaudota įamžinti Sinajaus Sandorą. Sutartis tarp Muvatalio II ir Ramzio II yra įrašyta Karnal'e dantyrastčiu ir hieroglifais - abiejų priešų kalba ir šriftu.

Hetitai buvo indoeuropiečiai. Studentaujant Romoje, prieš keliasdešimt metų teko klausytis Tėv. marijono Matulaičio (berods Amerikos lietuvio?) paskaitos apie hetitų ir lietuvių kalbos panašumus. Jis siejo mūsų kalbą su hetitų kalba.

Griuvėsius lankant, pila prakaitas

Hatušaš griuvėsiai yra ant šlaito. Plytų sienos ant akmeninių pamatų dar daug kur tebestovi. Jų ilgis 6 km. Praėjus pro žemutinio miesto pylimus, pirmieji griuvėsiai priklauso tešubo - audros dievo - šventyklai. Hatušaš turi penkias šventyklas. Jos visos, sprendžiant iš pamatų, slenksčių ir aslos, buvo labai panašios. Lygiai kaip Babilonijos šventyklos, jas sudarė maži kambariai, išdėstyti aplink gristą, maždaug 215 x 520 m kiemą. Vienintelis skirtumas tarp Babilonijos ir Hatušaš šventyklų buvo įėjimas į pačią šventąją vietą, kurioje stovėjo dievo statula. Babilone buvo leidžiama žmonėms žiūrėti į statulą iš kiemo pro atvirus tarpinės koplyčios vartelius. Hetitų šventyklos buvo taip pastatytos, kad reikėdavo nugalėti kliūtis, norint pasiekti pačią šventąją vietą. Dievo statula nebuvo statoma priešais įėjimą, bet stovėdavo viename šone. Užtat rišlu manyti, kad hetitai religiją laikė dalyku, rezervuotu tik keltui rinktinių asmenų, kuriems buvo leista įeiti į vidinę šventovę. Kiti

žmonės galėjo tik netiesiogiai dalyvauti religinėse apeigose.

Kambariai, su durimis į šventyklos kiemą turbūt buvo įstaigos ir archyvai, nes jose buvo rasta molinių dantyrastčio plokščių. Tešubo šventykla stovi ant terasos, nuo kurios matyti didelių pastatų pamatų likučiai. Spėjama, kad jie priklauso turtingai asirų pirklių nausėdijai.

Antrieji svarbūs griuvėsiai priklauso piliai - Biuijuk Kale - Didžiajai tvirtovei. Kopiu prie jos mūsų laikais padirbtais laiptais. Ant stačios uolos terasos kadaisė stovėjo karaliaus rūmai, turbūt keleto aukštų, su didžiule sosto sale antrajame aukšte. Pilies priestatai apėmė sandėlius, kuriuose buvo laikomi archyvai. Čia 1906-aisiais metais rasta tūkstančiai dantyrastčių rašytų akmenis ir molio plokščių. Dešimtmečio būvyje austrų mokslininkas Hrozny juos iššifravo, atskleidamas hetitų raštiją apie religiją, teisėtvarką ir papročius.

Kopiu aukštyn šlaitu. Man atrodo, kad jis darosi statesnis. Galop pasiekiu aukštutinio miesto įtvirtintą rytinę sieną su Karališkaisiais vartais. Čia ir pietiniame šone sienos labiausiai išpūdingos. Jos apima dvi lygiagrečias sienas, sujungtas dviem vartais, nenugaliama gynybos įrengimais. Visi gynybos įtvirtinimai rodo, kad hetitai buvo pasiekę aukštesnį lygį karinėje, politinėje, teisinėje srityje negu mene, raštijoje ir religijoje.

Pietiniame šone siena eina pačia šlaito skiautere. Einu, nuo saulės slėpdamasis, palei milžiniškus akmenis. Po dešine šiek tiek žemiau ant šlaito vandentiekio likučiai ir ketverto šventyklų griuvėsiai. Prie Liūtų vartų mane pasitinka berniukas su dviem asilais. "-Gal, -sako, - norėtumei žemyn raitas grįžti..."

Hetitų imperija buvo atrasta

Per tris tūkstantmečius hetitų imperija ir kultūra buvo užmiršta. 1812 metais vokietis keliautojas Burckhardt'as užtikio Hamat'e, Sirijoje, akmenis plokštę su hieroglifais, kurie skyrėsi nuo egiptietišųjų hieroglifų. Vėliau, 1839 metais, prancūzas keliautojas Charles Texier atsitiktinai atrado Bogazkalės griuvėsius, o anglas John Hamilton užtikio Alača hioiuk'a, bet tik jo tautietis Henry Sayce 1879 metais ėmė teigti, kad Šv. Rašto "Heto vaikai" pagaliau yra (bus daugiau)

Europos lietuviškųjų studijų savaitė

pradžią Nr.2-3

pastangos pateisinti praeitį, sulyginti budelį ir auką. Lietuvoje pastebima tam tikra restauracija - atlydžio laikų atkūrimas, heroizuojamas anų laikų amoralumas ir cinizmas. Priminė, kad postalininę erą Arvydas Juozaitis pavadino Lietuvos aukso amžiumi. Dabar šią ideologiją perima valdžia. Per valstybės dienos minėjimą prezidentas Algirdas Brazauskas pareiškė, kad taip gerai kaip tarybiniais laikais lietuviai niekad negyvenę. Ta proga D. Kuolys klausė: kodėl Jus. Marcinkevičius tyli, kodėl nepasako savo nuomonės apie tai, kas vyksta krašte. Tyla gali reikšti pritarimą.

Vakare filosofas Tomas Sodeika skaitė paskaitą "Šiuolaikiniai Lietuvos filosofai". Pradėjo teiginiu, jog pirmus du pokario dešimtmečius filosofijos Lietuvoje nebuvo. Aukštosiose mokyklose dėstomas marksizmo - leninizmo kursas buvo sudėtinė marksizmo filosofijos dalis. Šeštajame dešimtmetyje Vilniaus universitete atsiradusi savotiška alternatyva - vadinamoji Eugenijaus Meškauskio mokykla. Savotiška todėl, kad įtilpo į sistemą. Šioks toks žingsnis į šalį atvėrė galimybes galvoti kitaip.

Prieš metus Santaros - Šviesos suvažiavime Arvydas Šliogeris pareiškė, kad Lietuvos filosofija prasideda nuo Eugenijaus Meškauskio. Šliogeris argumentavo tuo, jog prieškario filosofai negali būti tokiais laikomi, nes pradeda nuo tam tikro pozityvaus pagrindo. Tas pagrindas yra krikščionybė, arba tiksliau katalikybė. Sodeika mano, kad šie samprotavimai atsigrėžia prieš patį Meškauską, kadangi jo filosofijoje galima rasti neredukuojamą pagrindą, tik jis gerokai skiriasi nuo krikščionybės. Be to, po karo Lietuvoje buvo likę ir kurį laiką dėstė du reikšmingi filosofai - Leonas Karsavinas ir Vosylius Sezemanas. Todėl pradėti Lietuvos filosofiją nuo Eugenijaus Meškausko neverta. Meškauskas iš marksizmo preparavo siaurą ir neutralią temą - mokslo ir jo raidos temą. T. Sodeika pripažino, kad ir jam tai atrodė kaip galimybė mąstyti laisviau.

Meškausko mokykla - visų pirma jo pasekėjai velionis Vytautas Vinciušas ir Albinas Lozoraitis. Jau miręs Jonas Repšys pirmas rašė apie egzistencializmą, Krescentijus Stoškus domėjosi struktūralizmu, semiotika, kultūros filosofija. Svarbiausia, Meškausko katedroje buvo nepaprastai liberali atmosfera. Tuo pat metu Kaune susidarė savotiškas filialas Politechnikos instituto katedroje, kuriai vadovavo Aleksas Gasiūnas ir Danutė Kapačiauskienė. Joje vyravo irgi liberali atmosfera. Šioje katedroje teko dirbti Albinui Plešniui ir Vytautui Ališauskui. Juos marksistais pavadinti sunku. Dabar politikoje garsejantis Bronius Genzelis įsteigė Vilniaus universitete filosofijos būrelį, kuriame filosofijos pagrindus gavo žinomi filosofai Arūnas Sverdiolai, Algirdas Degutis, velionis Antanas Nesavas, pats Tomas Sodeika. Reikšmingas ilgus metus Mokslių akademijos institute veikęs filosofijos seminaras, kuriame buvo nagrinėjami klasikiniai filosofijos tekstai.

Tarybiniais metais pajudėjo iš vietos filosofijos knygų leidyba. Sodeika priminė, kad Romualdas Ozolas 1976 tapo "Minties" leidyklos vyr. redaktoriaus pavaduotoju. Po to per 20 metų išspausdinta beveik 30 tomų klasikinių tekstų ir 5 filosofijos istorijos chrestomatijos tomai. Lietuvos filosofijos likimas paradoksalus: 1983 m. penkių tūkstančių tiražų išleista Kanto "Grynojo proto kritika" žmonės išpirkto per savaitę. Prieš metus tūkstančio tiražų išleista iš Lietuvos kilusios pasaulinės filosofijos garsenybės Emanuelio Levino knygelė neišpirta iki šiol. Anksčiau žmonės pirkto filosofijos knygas protesto vardan - kad įsigytų kažką, kas prasiļenkia su oficialia filosofija. Dabar gi perka tiek, kiek iš tikrųjų reikia.

Sodeika mano, kad, nepaisant filosofijos knygų leidybos bumo, Lietuvos filosofija gilioje krizėje. Klesti vadinamoji mokyklinė filosofija, kuri daroma vardan galutinio produkto - knygos ar paskaitos. Nebėra grynosios filosofijos, kurios tikslas - mintis. Kita vertus, filosofija visame pasaulyje serga panašia liga. Diskusijose pasisakė priminė, jog filosofas Jokūbas Minkevičius bendradarbiavo su NKVD ir bandė padaryti subtilesniu mokslinį ateizmą. Buvęs partizanas Čeponis iš Panevėžio teigė, kad pokario filosofija buvo bolševikų inspiruotas lietuvių sąmonės smukdymas. Atsakydamas į panašius priekaištus filosofams, Sodeika pažymėjo, jog žmonių motyvų neįmanoma suprasti iki galo; artimo meilė besąlygiškai reikalauja į tai atsižvelgti, todėl jis nenori teisti ar per stipriai kirsti. Diskusijų pabaigoje dr. J. Norkaitis iš Stuttgarto uždavė klausimą, kuris ko gero liko be atsakymo: kodėl totalitarinio režimo sąlygomis filosofai iš viso kalbėjo?

Penktadienio rytą apie Lietuvos politines partijas 1990 - 1995 m. kalbėjo Laisvosios Europos Radio darbuotojas (Prah) Virgis Valentinavičius. Pažymėjęs, kad partine politika žmonės derina savo interesus, prelegentas sakė, jog partinė politika Lietuvoje prasidėjo 1992 m. Po 1990 m. LKP (Lietuvos komunistų partija) pasitraukė iš viešumos ir pradėjo atkurti savo skyrius. 1993 įsteigta Konservatorių partija (Tėvynės sąjunga), stipriai pasireiškusį 1994 m. savivaldybių rinkimuose. Socialdemokratų partija turi tik 900 narių, bet ją remia profsąjungos. LKDP (Lietuvos krikščionių demokratų partija) nors gausi, bet stokoja ryškesnio vadovo. Linkusi į konservatorius. Joje vyksta trintis tarp klerikalų bei liberalų, bet nemanoma, kad tai privestų prie skilimo. Konservatoriams pakenkė nenusisėkęs referendumas. Iš to jie pasimokė - tapo nuosaikesni ir pagerino darbą su rinkėjais. Konservatorių vadovai - V. Landsbergis ir Vagnorius - vertinami prieštaringai. LDDP būdinga nugalėtojo arrogancija. Partija remiasi A. Brazausko populiarumu. Paminėjo ir mažesnės partijos - socialdemokratai, Centras, Tautininkų sąjunga, Nepriklausomybės bei Liberalų partijos ir kt. Savivaldybių rinkimai atnešė laimėjimą konservatoriams ir suteikė galimybę veikti. Jie kelia visuotinai pripažintus siūlymus, kaip kova prieš nusikalstamumą ir pan. Staigmena buvo lenkų laimėjimas savivaldybių rinkimuose. Partijos išmoka bendradarbiauti, nepaisant LDDP nenoro. Daugumai partijų trūksta šviežio oro, nors ir kuriamos jaunimo sekcijos. Beveik visos partijos, išskyrus LDDP, turi sunkumų su veiklos finansavimu. Opozicijos partijoms trūksta savikritikos. Naujausia yra Moterų partija su 2,000 narių. Jai stinga partiškumo. Savo pranešimą V. Valentinavičius baigė išvada, kad nuo 1992 m. Lietuvos partijos padarė pažangą. Dabar vyrauja tripartinė sistema: LDDP, Konservatoriai ir LKDP. Pageidautina 4-oji stipri partija.

Per diskusijas dr. J. Norkaitis pasigedo partijų programų. Dr.

(atkelta iš 4 psl.)

pat buvo varžoma, kaip ir laikinosios vyriausybės nacių okupacijoje. Rašančiojo įsitiki-

nimu, dabartinė vienvaldystė yra laikina, pereinamojo laikotarpio. Su 1996-ųjų metų seimo rinkimais turėtų užsibaigti kovos dėl

Čeginskas klausė, ar galima kalbėti apie Lietuvos politinių partijų sistemą, ir nurodė nenorą testuoti tarpkarinės Lietuvos tradicijų. Neaiškus dešinės ir kairės skyrimas. Kriterijus turbūt - nusistatymas Bažnyčios atžvilgiu. M. Buivys, sukėles klausytojų juoką, teigė, kad stipriausia valdančioji partija Lietuvoje yra mafija. Būta ir daugiau pastabų.

Referentas sakė, kad partijų programų rinkėjai neskaito: jiems svarbu pažadai ir jų vykymas. Lietuvos politinių partijų sistema tik mezgasi. Tarpkarinės Lietuvos politinių partijų tęstinumas pageidautinas, bet sunkiai įvykdomas: Lietuva labai pasikeitusi. Skirtumas tarp kairės ir dešinės sąlyginis. Čia nemažą vaidmenį vaidina santykiai su Bažnyčia. Mafija veikia Italijoje ir kitur, bet reikia su ja gyventi ir kovoti. Rinkimai daro partijas žmonių tarnais. Draudimas dvasiškiams dalyvauti politikoje yra pozityvus reiškinys.

Tą pačią dieną popiet Algimantas Jankauskas iš Vilniaus universiteto tarptautinių santykių instituto perskaitė pranešimą "Organizacijos valstybės koncepcija: kūrėjai, raida, vertinimai". Organizacijoje arba korporatyvinėje valstybėje tiesioginis atstovavimas parlamente derinamas su atstovavimu pagal profesijas: profesinės korporacijos atlieka politines funkcijas. Prelegentas išskyrė du tokios valstybės modelius - bendruomeninį ir etatistinį. Pirmajame korporacijos autonomiškos valdžios atžvilgiu, antrajame - pavaldžios vyriausybei. Pirmojo modelio laikėsi krikdemiškos orientacijos mąstytojai, antrojo - tautininkai. Iš organizacijos valstybės idėjos pradininkų pranešėjas išskyrė Stasį Šalkauskį; vėliau smulkiai aptarė 1936 m. "Naujojoje Romuvoje" (Nr. 8, vasario 23 d.) išspausdintą deklaraciją "I organizacijos valstybės kūryba", kuri gimė šio žurnalo ir mėnesinio kultūros žurnalo "Židinys" aplinkoje. Tai Juozas Ambrazevičius (Brazaitis), Jonas Grinius, Zenonas Ivinskis, Stasys Yla, Juozas Keliuotis, Antanas Maceina ir daugelis kitų. Iki karo jie reiškėsi kaip kultūrinis sąjūdis, vėliau šie asmenys sudarė pasipriešinimo tarybiniam ir nacių okupantams branduolį, buvo Laikinosios vyriausybės nariai, Lietuvių fronto organizatoriai. Jie svarstė ir plėtojo organizacijos valstybės idėją, kuri galutinį pavidalą įgavo jau Vakaruose išspausdintame rinkinyje "I pilnutinę demokratiją".

Vakare tradicinėje "Tėvynės valandėlėje" nuotaikingai savo eiles skaitė poetas Marcelijus Martinaitis ir skambino pianistė Vaida Kirvelytė iš Müncheno.

Šeštadienio rytą paskutinę Studijų savaitės paskaitą skaitė Darius Kuolys iš Vilniaus apie Didžiosios Kunigaikštijos tradiciją ir šandieninės Lietuvos raidos tendencijas. Anot jo, prieš du šimtus metų žlugusi Lietuvos Didžioji Kunigaikštija moderniosios lietuvių srovė suvokiama ir kaip šiandieninio gyvenimo paskata, ir kaip tolesnei tautos raidai įveikti būtinas istorijos kliuvinys. Jau XIX a. pradžios tautinis žemaičių sąjūdis kėlė garbingą kunigaikščių senovę ir drauge ragino įveikti "pražūties laikus". Moderni lietuvių istorinė sąmonė, nors ir pasisavindama kunigaikščių istoriją liaudies atminčiai, ateitį suvokia kaip praeities antitezę, esminių dabarties uždavinių laiko praeities įveikimą. Šitokia dvilypė praeities samprata išlieka gyva ir XX amžiuje. Istoriją tampa medžiaga emociniams išgyvenimams, bet neįstengia virsti autentiška asmens ir tautos gyvenimui patirtimi. Ir prieškaryje, ir sovietmečiu, ir atkūrus Lietuvos valstybingumą, ją nepasitikima. Kitu - švenčiama ir sakralizuojama buvusi istorijos pilnatvė. Šis istorinės sąmonės dvilypumas remiasi švietimo ir romantizmo laikų vaizdiniais bei nuostatomis. Švietimas atmeta tradiciją kaip proto pavergimą, romantizmas išvelgia tradicijoje tik istorinę duotybę, panašią į gamtos duotybę. Ir vienu, ir kitu atveju santykis su tradicija neturi dialoginio pobūdžio. Su praeitimi arba kovojama, arba ji sakralizuojama kaip autentiškos ryšio su dabartimi neturinti laiko atkarpa. Iš šiandienos politiniam Lietuvos elitui būdingo nepasitikėjimo tradicija kyla politinės elgsenos "pragmatizmas", nusivylimas tautinės bendruomenės savarankiškoms galioms. Romantizmas šių dienų valstybės pastangos kurti kunigaikščių didybę, šlovinančius ritualus yra teatrališkos, autentišką lietuvių ryšį su istorija iškreipiančios.

Vyko gyvos diskusijos. Teigta, kad Lietuva nuo Mindaugo laikų buvo karalystė. Gediminas ir Vytautas buvę karaliai. Pabrėžtas Didž. Lietuvos Kunigaikštijoje viešpatavęs tolerantiškumas: visos tautybės ir religijos gražiai sugyveno. Lietuvos Didžioji Kunigaikštija šiandien galėtų būti modeliu ateities Europai, o savo daugiakultūriškumu - Lietuvai. 1917 m. numatyta Lietuvos monarchija su Mindaugu II būtų galėjusi būti Didžiosios Kunigaikštijos tęsinys. Prelegentas pastebėjo, kad 1917 m. monarchija nenumatė nepriklausomos Lietuvos. Buvo prikišama, kad Lietuvoje per daug statoma paminklų - reiktų paskelbti paminklų statymo moratoriumą.

Popiet buvo Savaitės įvertinimas. Rasta, jog 42-oji ELStS - jau istorija, bet idėja tebėra gyva. Ir dabartinėmis sąlygomis ELStS pasiteisina. Šiemet buvo gera religinė programa: kasdien šv. Mišios ir pamokslėlis dienos tema. Paskaitos suteikė vertingos informacijos bei patirties. Naudingas ryšių mezgimas, aukštas intelektualinis lygis. Nepamirštamas ir šaltinis efektas - socialinis bendravimas. Dauguma prelegentų buvo palyginti jauni, bet daugiau jaunų veidų pageidautina ir klausytojų eilėse. Organizacinio komiteto sudarymas neturėtų būti kliūtis ELStS tęsimui. 43-ioje ELStS pageidautina panagrinėti mūsų santykius su kaimynais, religinis samoningumas Lietuvoje ir kt. Atgaivintini simpoziumai. Paskaitų trukmė neturėtų viršyti akademinės valandos, t. y. 45 minučių.

Vienbalsiai nutarta sekančią ELStS rengti vėl toje pačioje vietoje, t. y. Hüttenfelde, Vasario 16-os gimnazijoje. Organizacinis komitetas: dr. Kajetonas Čeginskas (Uppsala), dr. Darius Kuolys (Vilnius), dr. Jonas Norkaitis (Stuttgart) ir dipl. ekonomistas Tomas Bartusevičius (Wittlich).

Vakare su dideliu pasisekimu lietuviškas dainas ir operų arijas dainavo solistė Audronė Gaiziūnienė iš JAV, akompanavo Vaida Kirvelytė iš Müncheno.

Maloni staigmena buvo Šveicarijos Lietuvių Bendruomenės pirmininko dr. V. Dargučio (Wartbodenstr. 37, CH-3626 Hünibach/Thun) pranešimas, kad jis ir šveicaras dr. Klaus Fiedler yra sudėję po 10,000 šveicarų frankų ir įsteigę fondą finansinškai paremti buvusiu tremtinių vaikų ir vaikų, turinčių Lietuvos pilietybę, mokymą.

laisvės fazė ir įžengta į Pilnutinės demokratijos kūrimo kelią. JAV - Baltijos fondas, penkerius metus ryžtingai ir ištvėringai stip-

rindamas Baltijos valstybių savivaldybes, atlieka istorinės reikšmės misiją.

Juozas Kojelis

Sportas

Ivanauskas tebežaidžia Hamburge

Gruodžio 10 d. pasibaigė Vokietijos Bundeslygos futbolo pirmenybių pirmasis (rudens) ratas. Lentelėje pirmauja dabartinis meisteris Borussia Dortmund - 17 rungtynių, 40 taškų, 44 - 20 įvarčių. Antrojo vietoj Bayern München su 38 tšk. Beje, už pergalę duodama 3 tšk., o už lygiąsias 1 tšk. Po poros mėnesių žiemės pertraukos, antrasis (pavasario) ratas prasidės vasario 9 d.

Mums įdomu, kad Valdas Ivanauskas tebežaidžia Hamburgo SV vienuolikė, kuri iškopė į penktą vietą su 26 tšk. Paskutinės rungtynės hamburgiečiai nugalėjo Eintracht Frankfurt 5 - 1. Jau antroje žaidimo minutėje Ivanauskas įpylė pirmąjį įvartį. Vėliau žibėjo kitas puolikas, Bärton, po 13 mėn. pertraukos (operacija) vėl išėjęs į aikštę - jis įmušė du įvarčius. Betgi tą dieną geriausias žaidikas buvo Spörl, antrojo vietoj Bärton, o trečią Ivanauskas dalinosi su Albertz.

Pirmojo rato Hamburgo SV įvarčių balansas yra 29 - 23. Ivanauskas pataikė du kartus, žaidė 13 rungtynių, dažnai nepilną laiką, nes buvo išeistas septynis kartus, o išeistas triskart. Nuolatinis Lietuvos valstybinės futbolo rinktinės dalyvis Ivanauskas šį sezoną gerokai susidrausmino, negavo nė vienos raudonos kortelės ir tik dvi geltonas (iš klubo gautų 33).

Vokiečių sporto žurnalas "Kicker" gruodžio 14 d. rašė, kad naujasis Hamburgo SV menedžeris Wehmeyer yra patenkintas dabartine sudėtimi ir tikisi, kad komanda pirmenybėse išsilaikys geroj vietoj. Ivanausko sutartis baigiasi liepos mėn., bet klubo vadovybė numato jį ir toliau pasilaikyti.

Po trijų savaičių atostogų, Hamburgo SV futbolininkai sausio 3 d. vėl pradėjo treniruotėse.

Vokietijos Bundeslygos pirmenybių 1995 - 1996 pirmajam rate įkirsti 443 įvarčiai (vienoms rungtynėms vidurkis 2,9), buvo 4,738,410 žiūrovų (vidurkis 30,970). Gruodžio pradžioj vokiečiai išleido pašto ženklą savo klubo meisteriui Borussia Dortmund pagerbti - pirmas toks atvejis Vokietijos pašto istorijoje. (čk)

Chicago "Lituanicos" futbolininkai salės futbolo pirmenybėse

Kaip ir kiekvieną žiemą, taip ir šiemet "Lituanicos" vyrų futbolo komanda dalyvaus "Metropolitan" lygos salės futbolo pirmenybėse. Ji čia varžysis pirmosios divizijos "mėlynojoje" grupėje, kuriai priklauso 7 komandos. Mūsų škieiai žais prieš visas savo grupės komandas: "Rams", "Legovia", "Lions", "Panthers", "Real FC", "Vikings", o taip pat ir prieš dvi ("Fortūną" ir "Lightning") iš "raudonosios" divizijos. Taigi turės aštuonis susitikimus.

Pirmosios rungtynės įvyko sausio 7 d. su "Lions" futbolininkais. Sausio 14 d. buvo rungtyniaujama prieš "Panthers" ir tu rungtynių pradžią 6:15 v. v.

Pirmenybės tęsis iki kovo 10 d. Bus žaidžiama Odeum pastate, kuris yra Villa Park miestelyje, į šiaurės vakarus nuo Chicago. Ši vieta gerai ir greitai pasiekiamą, ypač Chicago vakaruose ar šiaurėje gyvenantiems. Taigi būtu gera, kad susirinktų kiek galima daugiau lietuvių ir palaikytų futbolininkus moraliai. Kadangi rungtynių laikas nėra ilgas, tai per vieną popietę galima pamatyti daug komandų.

E. Šulaitis

- Amerikos Lietuvių Tautinės Sąjungos 24-tasis seimas įvyks Chicagoje 1996 m. rugpjūčio 30 - 30 ir rugsėjo 1 dienomis - Darbo dienos savaitgalį.

- Istorikui Jonui Dainauskui, įvertinant jo visuomeninę veiklą, "Alvudas" paskyrė \$1,000 premiją. "Alvudo" pirmininkas yra dr. Jonas Adomavičius.

- Lietuvos nepriklausomybės minėjimą Chicagoje, Marijos aukštesniosios mokyklos salėje, vasario 11 d. rengia Amerikos Lietuvių Tarybos Chicago skyrius.

- Kaziuko mugė, rengiama Chicago skautų ir skautių, įvyks kovo 3 d. Jaunimo Centre.

- Lietuvių Fondo vėlovybė gruodžio 14 d. posėdyje išsirin-kos tokius pareigūnus: trečią kadencijai Tarybos pirmininke perrinkta Marija Remienė, LF sekretore - Alė Razmienė, LF valdybos pirmininku išrinktas Povilas Kilius.

- Amerikos Lietuvių Tautinės Sąjungos valdyba rengia Kovo vienuoliktosios - Lietuvos nepriklausomybės atstatymo paskelbimo - minėjimą kovo 17 d. Lemont, IL, Pasaulio Lietuvių Centre.

- Kun. Valdo Valdemaro, naujojo Dievo Apvaizdos lietuvių parapijos klebono, Detroit, MI, įvesdinimas įvyko gruodžio 10 d. Mišias koncelebravo vysk. Britt, kun. Valdemaras, kun. Stanovich ir kun. Putrimas.

- Tilžės akto septyniasdešimt septynerių metų sukakties minėjimą Chicago lietuviams 1995 m. lapkričio 26 d. Šaulių sąjungos namuose surengė Mažosios Lietuvos rezistencinis sąjūdis. Minėjimas su vėliavomis įsijungė ir Chicago šauliai su ramovėnais. Sugiedojus Tautos himną, invokaciją sukalbėjo kun. Valdas Aušra. Iš Lietuvos gautą Tilžės aktą perskaitė Aldona Buntinaitė. Įvadinio žodžiu minėjimą pradėjo MLR sąjungos pirm. Algis Regis. Susikaupimo minutę pagerbus žuvusiųjų Mažosios Lietuvos veikėjų atminima, pagrindinį žodį tarė istorikas Jonas Dainauskas.

- Ohio lietuvių gydytojų draugijos (OLGD) metinis susirinkimas 1995 m. salio 29 d. buvo pradėtas klebono kun. Gedimino Vasiliausko, SJ, atnašau-tomis Mišiomis ir pamokslu Dievo Motinos šventovėje. Buvo prisiminti 1995 m. mirusieji OLGD nariai. Metinį OLGD veiklos pranešimą padarė pirm. dr. Dainius Degėsys, finansinį - ižd. dr. V. Maurutis. Vaišių metu sekr. dr. V. Gruzdis pranešė OLGD metinės kultūrinės premijos pasikyrimą žurnalistei, poetei ir rašytojai Aurelijai Balašaitienei. Tūkstančio dolerių premiją jai įteikė OLGD ižd. dr. V. Maurutis. Ją OLGD kasmet paskiria lietuviška veikla šioje JAV valstijoje pasižymėjusiems lietuviams.

Karaliaučiaus srityje praejusiu metų pabaigoje užregistruota Lietuvių Kalbos Mokytojų Asociacija. Steigiamajame susirinkime pirmininku išrinktas Karaliaučiaus 4-osios vidurinės mokyklos mokytojas Juozas Milūnas.

*Skaitytojai rašo
"Darbininkui"*

Kalbėkime, kad susikalbėtume

Ir užsienio lietuvių laikraščiai, atrodo, pradeda užsikrėsti Lietuvos spaudą užpuolusia, bet dar pagydoma liga. Pavyzdžiui, Ed. (turbūt Edvardas?) Šulaitis "Darbininke" rašo: "Tautietis iš Lietuvos [Marylando Universiteto krepšininkas] Šarūnas Jacikevičius ... prieš kurį laiką buvo gavęs traumą..." ("Žaidžia Šarūnas Jacikevičius", gruodžio 15, p. 5). Tai ir žinok dabar, žmogau, kas gi tam Jacikevičiui atsitiko. Kas nors jį labai išgąsdino? Nusilaužė ranką? Koja? Užvalgė netinkamai išvirtų grybų? Deja, toks nieko nesakantis iš svetimos kalbos pasisavintas žodis, lyg kokia piktžolė, yra giliai įvisęs Lietuvos sportinėje spaudoje. Šulaitis, kurio rašomos sporto žinios "Darbininke" labai laukiamos, tikrai neturėtų pamėgdžioti tenykščių nemokšų ir tinginių rašėivų. Sakau "nemokšų ir tinginių", nes jie arba lietuviško žodžio nežino ir tingi į žodyną pasižiūrėti, arba nepasistengia sužinoti, kas iš tikro nutiko, ir tiksliai apie tai parašyti. Jeigu sportininkas susižeidė arba buvo sužeistas, tai taip reiktų ir rašyti. Dar geriau būtų, jei būtų pasakyta, ką ir kaip susižeidė. Būtų pilniau ir aiškiau, o tai yra žurnalizmo privalumas. Tuomet, kai detalės nežinomos, vis tiek reiktų vartoti įprastą ir paprastą lietuvišką žodį "susižeidė", o ne griebtis kažkokios "traumos".

Tarp kitko, abu žodžius - "Marylando Universiteto" - sąmoningai rašau didžiosiomis raidėmis, ne taip, kaip dabar rašoma Lietuvoje. Parašius "Marylando universiteto", tuoj kyla klausimas - kurio Marylando universiteto? Marylando valstijoje yra kelios dešimtys universitetų, taigi jie visi yra Marylando universitetai. Tačiau tik vienas valstybinis universitetas, tas, kurį lanko Jacikevičius, vadinamas Marylando Universiteto vardu. Bolševikų laikais įstaigų, įmonių ir organizacijų rašyboje buvo įvestas tikras jovalas. Turbūt kaip pagarbos ženklas visi žodžiai didžiosiomis raidėmis buvo rašomi tik "...Tarybų Sąjungos ir sąjunginių ... organų, partijos ir komjaunimo [ir t. t.] ..." pavadinimuose. (Žr. "Kalbos praktikos patarimai", Vilnius, 1976 m.). Atėjus demokratinei lygybei, visus pavadinimus reiktų rašyti vienodai, t. y. taip, kad būtų galima atskirti, kur čia organizacijos ar įstaigos pavadinimas, o kur bendrinės reikšmės žodis: JAV Lietuvių Bendruomenė (organizacija) ir JAV lietuvių bendruomenė (Amerikoje gyveną lietuviai). Laikytis tokios logikos reikalautų ir santrumpų daryba, nes net ir bolševikų laikais santrumpų visos pirmosios žodžių raidės buvo rašomos didžiosiomis raidėmis: JAV LB, o ne JAV LB. Deja, niekas taip į seną vagą jaučio atkaklumu nėra įstrigę, kaip mūsų profesionalai kalbininkai, tad maža vilties, kad jie greitai pritartų tokiam paprastam ir logiškam rašybos pakeitimui.

Toliau. "Darbininkas" persispausdina iš Lietuvos spaudos žinią, kad paskirtos "nacionalinės premijos" (gruodžio 22, p. 6). Kas per "nacija" tas premijas paskyrė? Iš straipsnelio atrodo, kad tai padarė Lietuvos vyriausybė, atseit, valstybė. Ir vėl į kalbą spraudžiasi nelemtas okupantų palikimas. Bolševikų laikais žodžiai "tauta", "tautinis" buvo nepriimtini. Panašiai vengta ir žodžių "valstybė" ar "valstybinis", o kai buvo kalbama apie visą Sovietų Sąjungą, tai buvo sakoma "šalis", atseit, "krajus". Kai kas nors buvo siejama su tauta ar okupuota Lietuva, reikėjo sakyti "nacionalinis", nes "tautiškumas" buvo nepakeliamas. Tačiau tos dienos praėjo. Lietuvių kalboje žodžiai "tautinis" ir "valstybinis" turi labai aiškias prasmes ir nereikia būti dideliu kalbos žinovu, kad atskirtum kada kurį vartoti. Tai, ką tvarko, apmoka, duoda, suteikia ar valdo valstybė, paprastų paprasčiausiai yra valstybinis ar valstybinė, taigi - valstybinė premija, valstybinė opera, valstybinis knygynas (jei norit - valstybinė, bet tik jau, gink Dieve, ne nacionalinė, biblioteka) ir pan. Tai, kas susiję su tauta, kas iš tautos kyla, kas joje įauga, yra tautinis ar tautinė. Tad tautinis šokis, tautinė juosta, tautiniai papročiai ir t. t. Kuo čia dėtas nacionalinis ar nacionalinė? Tokios bolševikų paliktos "tradicijos" mums nereikia nei įstaigų ar organizacijų pavadinimuose, nei bendrinėje kalboje.

Taigi ką daryti, kad ši pikta liga nežudytų mūsų brangios ir gražios kalbos? Stipriausias vaistas čia gali būti laikraščio redaktoriaus raudonas pieštukas. Paskelbkime šūkį: "Nė vieno žodžio kalbos priešams!" Turiu prisipažinti, jog nuo to laiko, kada Eichstaetto lietuvių gimnazijoje kartu su Antanu Sabaliu leidom šapirografuotą laikraštėlį "Krienas" (obalsis: tarkuojam iki ašarų; šapirografas - tai tokia spausdinimo priemonė, kuri daugiau mėlyno ir sunkiai nuplaunamo rašalo - spaustuvinininko mamos dideliu nusiminimui - palieka ant spaustuvinininko pirštų ir ant marškinėlių, negu ant popieriaus), daugiau nieko nesu redagavęs, tad nesiimu redaktorių jų darbo mokytį. Taip pat puikiai žinau, jog mūsų laikraščių redakcijose visas darbas tenka vienam ar dviem asmenims, tad jiems ir laiko, ir rankų tikrai trūksta. Vis tiek nuolankiai prašau: raudonų pieštukų juk dar turite! Persispausdindami ar naudodami iš Lietuvos gaunamą medžiagą, negailestingai braukite visokias "traumas" ir "nacionalines" premijas. Dar tėvų namuose gyvendamas dažnai matydavau, kaip didelis kalbos gerbėjas, a. a. mano tėvas Stasys Barzdukas redaguodavo savo paties pradėtą leisti "Pasaulio lietuvių": beveik visus rankraščius ir straipsnius, kitų parašytus, jis nuo pradžios iki galo mašinėlė perrašydavo ir perrašydamas ištaisydavo. To daryti tikrai nereikia, tačiau kalbos piktžolės iš spausdinto žodžio išravėti būtina. Manychiau, jog dabar, kai tų piktžolių tiek privise, tatai būtų svarbiausia redakcijos pareiga, o skaitytojai, mylintys lietuvių kalbą, tikrai tai įvertins ir bus redaktoriams dėkingi.

Arvydas Barzdukas

- o -

Redakcija dėkoja skaitytojams už laiškus. Kviečiame ir kitus skaitytojus parašyti savo atsiliepimus, pasiūlymus, pageidavimus, pastabas.

Motinos Marijos beatifikacijos byla

Speciali komisija, besirūpinanti Šv. Kazimiero kongregacijos įsteigėjos Motinos Marijos Kaupaitės beatifikacijos byla, pagaliau užbaigė savo darbą ir lapkričio 30 d. susitiko su Čikagos arkidiecesijos kardinolu Joseph Bernardin. Komisija (kuriai sudaro seselės kazimierietės M. Agnesinė ir Margaret Petcavage, kunigai - August Belauskas, Conrad Borntrager, OSM, Jerome Listeckis, Augustine Kulbis, OSM) kartu su Šv. Kazimiero vienuolyno ses. generale vyresniąja Marilyn Kuzmickus įteikė kardinolui Bernardin raštišką pranešimą apie Motinos Marijos veiklą bei darbus. Medžiaga surinkta intensyviai studijuojant jos gyvenimą, pasiremiant Motinos Marijos raštais.

Po diskusijų ir kai kurių papildomų pranešimų apie Motinos Marijos gyvenimą, kardinolas mielai ir su savo palaiminimu pasirašė pranešimą, kuris buvo nusiųstas į Romą kartu su 10 tomų Motinos Marijos laiškų.

Romoje kanonizacijų ir beatifikacijų byloms tirti kongregacija ateinančiais mėnesiais nusiųstą medžiagą patikrins, o po to ji bus perduota "Decree of Judicial Validity" įstaigai tolesnei peržiūrai.

Šv. Kazimiero kongregacijos seserys kiekvieno mėnesio pirmąjį šeštadienį šv. Mišiose meldžiasi už Motinos Marijos beatifikacijos bylos teigiamą sprendimą. Paskutinės Mišios buvo šeštadienį, sausio 6 d., 9:30 val. ryto, vienuolyno koplyčioje. Tą dieną sukako 116 metų nuo Motinos Marijos gimimo.

Seselės kazimierietės yra įkūrusios specialų fondą, kuris padės padengti dėl beatifikacijos bylos susidariusias išlaidas. Tai Mother Maria Kaupas fund. Aukos gali būti siunčiamos į Šv. Kazimiero vienuolyną, pažymint fondo vardą.

"DRAUGAS"

Skaitykite **Darbininką** ir pasiūlykite jį savo draugams!

Padėkime vysk. A. Vaičiui išauklėti jaunuolius kunigystei - aukokime Telšių kunigų seminarijos ir klierikų išlaikymui.

Čekius rašyti:
Lith. R.C. P. League -
Seminarian Fund.

Aukos siųsti:
Lithuanian Priests'
League of America -
Seminarian Fund
Rev. Adam Pupšys
P. O. Box 2163
Westerly, R.I. 02891

Aukos nurašomos nuo federalinių mokesčių

PAPIGINTOS KAINOS KELIONĖMS Į VILNIŲ

Siūlome papigintas žiemos sezono kainas, skrendant į Vilnių ir Rygą!

Dėl daugiau informacijų skambinti:

AIREX TRAVEL AGENCY

**382 Broad Ave
Leon, NJ 07605**

(201) 944-1273

(800) 955-7370

(201) 947-2189

**VILTIS
(HOPE)**

**LITHUANIAN RELIEF PARCEL SERVICE, Inc.
368 West Broadway, Boston, MA 02127
TEL.: (617) 269-4455**

TIESIOGINIAI SIUNTINIAI IŠ BOSTONO Į LIETUVĄ

- Dabar siuntiniai pasiekia Lietuvą per naują Klaipėdos konteinerių terminalą.
- Greitai ir saugiai jūsų siuntiniai pristatomi gavėjams asmeniškai į namus po visą Lietuvą.
- Visi siuntiniai apdraudžiami. Muitų nėra.
- Minimalus mokestis už persiuntimą yra \$25.
- VILTIS ir toliau tęsia pagalbos siuntinių organizavimo programą - VILTIES DOVANA. Aukotojas gali asmeniškai paremti vargstančią Lietuvos šeimą, Sibiro tremtinį, vienišą žmogų.

Visi VILTIES agentūros siuntėjai po Naujųjų Metų gaus išsamius tvarkaraščius apie sekančio pusmečio siuntinių surinkimo datas ir vietas.

Visų VILTIES darbuotojų vardu dėkome visiems, siuntusiems paketus į Lietuvą per mūsų agentūrą. Asmeniškai ar per VILTIES DOVANOS programą jūs suteikėte džiaugsmo savo artimiesiems, draugams ar net visai nepažįstamiems žmonėms, gyvenantiems žemiau skurdo ribos.

Visų VILTIES agentūros darbuotojų vardu sveikiname visus su Naujaisiais Metais.

Linkime daug džiaugsmo ir laimės.

Dėl pinigų pervedimo, dėl Air Cargo siuntinių ir kitokios informacijos prašome teirautis telefonu:
(617) 269 - 4455

Pas gydytoja

- Jūsų tulžies pūsleje akmenys, šlapime smėlis, o plaučiuose kalkės.

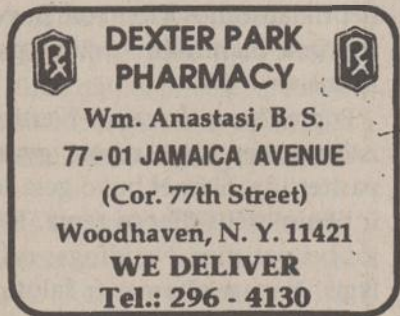
- Daktare, o ar neradote manyje molio? Galėčiau pradėti namą statyti.

Naujavedys

Užsuko Jonaitis pas draugą į svečius.

- Ką aš matau! Tu ką tik vedei, o pats siuvi į savo palatą sagas!

- Tu klysti. Tai mano žmonos paltas.

**DEXTER PARK
PHARMACY**
Wm. Anastasi, B. S.
77 - 01 JAMAICA AVENUE
(Cor. 77th Street)
Woodhaven, N. Y. 11421
WE DELIVER
Tel.: 296 - 4130

MES SIŪLOME

**PIGIAUSIAS KELIONES Į VILNIŲ
IŠ BET KOKIOS VIETOVĖS
AMERIKOJE AR KANADOJE**

Ferrante Travel Center

135 Broad Ave., Palisades Park, NJ 07650

(800) 654-2432

(201) 592-8780

Julius Sasnauskas: "norėjau padėti vargs- tančiai Bažnyčiai".

(pradžia Nr. 2-3)

Buvau laimingas taip elgdamasis. Reikėjo įrodyti sau ir pasauliui, kad Lietuva tebėra gyva. Rašėme straipsnius, protestus, naktimis rūsiuose spausdindavome laikraščius. Būdavo, per kratą atima vieną spausdinimo mašinėlę, ieškai kitos. Man tada buvo 16 - 17 metų, todėl viskas atrodė romantiška. Netgi kai tave seka saugumiečiai. Pamenu, kaipėjau pas draugą, kuris turėjo pirmąjį "Lietuvos balso" numerį. Reikėjo perspausdinti vieną straipsnį. Draugo nebuvo namie, nuėjau į rūsi, per naktį sėdėjau ir spausdinau vienu pirštu... Kai baigiau, buvo penkta valanda ryto. Einu namo, paukščiai čiulba... Tikrai romantiška.

Mane suėmė 1979-aisiais, nes artėjo Olimpiada ir reikėjo susodinti tuos žmones. Disidentų veikla nebuvo plačiai žinoma ir palaikoma, tačiau ji parengė dirvą ir Sąjūdžiui.

Pusantrų metų sėdėjau Vilniaus KGB požemiuose, po to penkeriems metams buvau ištremtas į Sibirą.

Kas Tau tada buvo autoritetai?

Man autoritetas buvo Antanas Terleckas, Viktoras Petkus. Su Terlecku kartu dirbom, kartu buvom teisiami. V. Petkų suėmė anksčiau, todėl mažiau jį tepažinojau, nespėjom su juo suartėti ar pradėti kokį darbą.

Pasikeitė laikai, pasikeitė ir žmonės, netgi jų pažiūros. O kaip Tu dabar vertini A.Terlecką? Ar jis Tau niekad nekėlė abejonių?

Aš jį pažįstu jau 20 metų. Buvom ir esam draugai. Santykiai, žinoma, pakito. Net kai man buvo 17 - 18 metų, aš jį galėjau įtikinti, o ir dabar galėčiau.

Buvo momentų, kai nepritariau jo poelgiams. Bet tai asmeninio pobūdžio dalykai, nenoriu į juos gilintis. Aš vertinu jo įžvalgumą, uoslę. Jis, žinoma, yra ir nusišnekėjęs daugybę kartų ir padaręs daugybę klaidų, pvz., pasirenkant Lietuvos Laisvės Lygos žmones. Bet mes visi šaunam pro šalį. Taip pat ir aš. Tai nenuostabu.

Ar dėl "šaudymo pro šalį" Tau teko važiuoti į Kanadą, kad įšventintų kunigu? Gal tave čia neteisinau vertino?

Baigęs kunigų seminariją, šventimų laukiau trejus metus. Seminarijos vadovybė laikė mane netinkamu ir rekomendavo susilaikyti nuo šventimų dėl mano tariamai nekatalikiškų pažiūrų.

Aš gavau Katalikų fakulteto diplomą su kardinolo Sladkevičiaus parašu, o kodėl nešventino kunigu, man nesuprantama. Gal mano elgesys šiek tiek šokiravo, kokios nors mintys, kurios neatitiko dėstytojų ar seminarijos vadovybės minčių. Suveikė mano ir jų ambicijos. Įsisuko užburtas ratas, kurio niekaip negali įveikti. Išeivijos pranciškonai suteikė vienintelę galimybę išvykti į Kanadą. Matyt, taip ir turėjo būti. Iš dalies tai ir gerai.

Pirmąsias šv. Mišias sugrižęs į Tėvynę aukojai Palaimintojo Jurgio Matulaičio koplyčioje. Parapijos bendruomenė Tave pamėgo, vertina kaip puikų pamokslininką. Kas Tave čia traukia?

Su šia parapija sieja tam tikri ryšiai, man įnai rūpi, ta parapija man patinka, nestatoma gigančiška bažnyčia, bet tuo, kad čia daug kas nauja. Randu daug galimybių, nes viskas pradėta nuo nulio. Kuriamos tradicijos, yra atviras, kūrybingas, ieškantis jaunims. Ten gera būti. Su dėkingumu prisiminsiu klebono gestą. Kai prieš porą metų man

buvo sunku, jis vienintelis išdri-so pakviesti mane į tą parapiją, net leido sakyti pamoksus. Tai buvo drąsu. Žinoma, jam tai buvo palengvinimas, aš suprantu.

Po Mišių šios parapijos jaunimas surengė Tau vakarą, sveikino, apipylė gėlėmis ir nuoširdžiai džiaugėsi. Už ką jie Tave taip myli?

Aš jais pasitikiu. Priimu tokius, kokie yra. Nenoriu jų atvesti, pakeisti. Džiaugiuosi tuo santykiu, kuris atsiranda, bet nenoriu per daug jo sureikšminti. Su vaikais įdomu bendrauti, bet kartu ir rizikinga. Jie gali "išdurti" tuo atžvilgiu, kai žinai, jog tas ryšys nėra nuolatinis. Jie auga ir keičiasi. O tu esi suaugęs, prie jų prisiriši, jaunimui tai praeinantįs dalykas. Praeis kažkiek laiko ir būsi nereikalingas. Ir nuolat tuo rizikuoji. Bet manau, kad verta dėl to aukotis.

Buvome įpratę Tave matyti su kukliu pranciškonų abitu. Kodėl pasirinkai šią vienuoliją?

Kad ir keista, visai atsitiktinai. Nuvažiavau į Kretingą pas vieną broliuką pranciškoną ir netyčia "užsikabinau". Tai buvo 1986-iejį, nebuvo jokio vienuolyno. Pamačiau, kad žmogus gyvena rūpesčiu, kaip jį atkurti. Jo namuose saugoma daugybė pranciškonų relikvijų: liturgijos reikmenų, knygų, rankraščių, nuotraukų. Su juo gyveno paskutiniai prieškariniai vienuoliai, jis juos priklaudęs karštin, viskuo dalijosi. Tai buvo pradžia. Aš juk tada Pranciškų tik paveikslukuose mačiau. Kai pažįsti šį šventąjį geriau, jis pradeda traukti.

Kuo skiriasi Pranciškonų vienuolija nuo kitų?

Pagrindinis dalykas - jie vargšai, beturčiai. Jie plačios širdies žmonės, atviri pasauliui. Tas man dabar imponuoja. Gal kada nors susižavėsiu jų askeze. Pranciškus juk nebuvo gamtos bičiulis, romantikas, sėdintis ant upelio kranto ir rašantis "Saulės giesmę". Jis tą "Saulės giesmę" parašė bevėik apakęs, nieko nematydama. Pranciškus savo džiaugsmą mokėjo ištraukti iš nevilties, iš tamsos, mokėjo iš didžiausio skausmo pagimdyti džiaugsmą. Jis visiškai susitapatino su vargšais, ne tik turto atžvilgiu. Aš matau pranciškonų ateitį, jie turi surasti savo vietą autsaiderių pasaulyje Lietuvoje. Dabar matau didelį pavojų, kai mėginama pranciškonams primesti kažkokį estetizmą. Jie statė bažnyčias, bet tai nebuvo tikslas - bažnyčios puošnumas ar kažkokios meno vertybės. Pranciškus vienintelį puošnų Šventojo Rašto egzempliorių atidavė, kai reikėjo sušelpiti našlę, net to Rašto nebrangi-no, nes reikėjo padėti kitam. Tai yra didžiulis dalykas. Nesakau, kad pranciškonai turi eiti į lūšnas, bet jie turi susitapatinti su tais žmonėmis, išgyventi su jais savo solidarumą, išpareigoti.

Ar pastebėjai ginčus spaudoje dėl kai kurių naujų bažnyčių statybos? Kažkodėl juos pradeda ne parapijiečiai, kuriems tai turėtų labiausiai rūpėti, o žmonės, važiuojantys pro šalį.

Man keista, kad diskusija prasidėjo tada, kai tos bažnyčios baigiamos statyti. Kur buvo tie kultūros žmonės ar jautrios sielos menininkai anksčiau, kai buvo paskelbti konkursai ir šie projektai viešai svarstomi? Nesu nei architektūros, nei meno žinovas, galiu pareikšti savo nuomonę kaip pašalinis stebėtojas. V. Žukas "Lietuvos aide" nedovanotinai sukergia du dalykus: brangumą ir meninę vertę. Menas yra brangus. Kaip pavyzdį paminėsiu šv. Jokūbo ligoninės koplyčią, kur įrengtas ažuolinis altorius, ažuolinės grindys ir pan. Aš už tai, kad bažnyčios būtų

nebrangios, mažos, nes būtų pigiau jas išlaikyti. Vakaruose į tai žiūrima labai praktiškai. Jeigu parapija nepajėgi pasistatyti bažnyčios, Mišios gali būti aukojamos ir paprasčiausioje salėje. Svarbu, kad žmonės susirenka ir noriai dalyvauja.

Geriau reikėtų rašyti apie tai, kodėl Kaune atstatoma Prisikėlimo bažnyčia, kuri šitiek kainuoja. O ta statyba visiškai beprasmiška, ryja pinigų, o bažnyčia ten visai nereikalinga, tai tik atstatomas paminklas. Tie laikai, kai bažnyčios buvo muziejais, baigėsi. Jų nesugrąžinsi. Bažnyčia yra bendruomenės susirinkimo vieta, o ne Dievo namai, nes Dievui pastato nereikia, jis gyvena žmonėse.

Veidmaininga tvirtinti, kad bažnyčias stato parapijiečiai, parapijos lėšų ten mažiausiai. Padedą Vokietijos, Amerikos katalikai, remia tarptautiniai fondai, padėjo Lietuvos valdžia.

Vėl išvažiuoji Kanadon. Ar ilgą gam?

Dar metus tikrai būsiu, nes kai mane vyskupas P. Baltakis šventino kunigu, buvo nerašyta sąlyga, kad pasiliksiu ten kurį laiką ir padėsiu pranciškonams dirbti sielovados darbą Prisikėlimo parapijoje Toronte. Be abejo, sutikau, nes matau, kad ten galiu būti naudingas. Išeivija kelis dešimtmečius mums padėjo, atėjo laikas ir mums ką nors duoti.

kalbėjosi Lina Usvaltaité

Kristaus kančia. V. Kapočiaus nuotrauka

A.† A.

VIKTORIJAI BEKERIENEI

Bogota, Columbia, mirus, jos broliui, Los Angeles Dramos Sambūrio valdybos nariui Vytautui Zeleniui ir šeimai reiškiam giliausią užuojautą.

Los Angeles Dramos Sambūris

A.† A.

ANTANINAI SUŽIEDĖLIENEI

mirus. jos sūnums: Vytautui, Antanui, Eligijui, Remigijui ir Sauliui, jos anūkams: Jolantai, Ramūnui, Dariui, Vytautui ir Arui, kartu jų šeimoms ir giminėms reiškiam gilią užuojautą ir drauge liūdime.

Valteris ir Liucija Beržinskai

MIRTIES PRANEŠIMAS

Glen Cove, New Yorke, 1996 m. sausio mėn. 9 d. mirė

A.† A.

ONA ČIPKUTĖ - ŠULAITIENĖ

sulaukusi 94 m. amžiaus.

Ilgus metus dirbo buhalterė Žemės ūkio ministerijoje Kaune.

Priklausė Šaulių organizacijai. Augsburgė, Vokietijoje, vadovavo jaunoms skautėms.

Nuliūdime ilko sūnus Dantonas su žmona Mirga ir anūkal: Daina, Tauras su žmona Barbara ir mažoji proanūkėlė Alexandra.

A.† A.

ONAI ŠULAITIENEI

mirus, reiškiam gilią užuojautą jos sūnui Dantonui su šeima bei artimaisiais ir drauge liūdime.

Dana ir Jonas Bilėnai

Brangiai motinai, močiutei ir promočiutei

A.† A.

ONAI ŠULAITIENEI

po sunkios ligos mirus, sūnų Dantoną ir visą jo šeimą nuoširdžiai užjaučiame:

Danutė ir Henrikas Alilioniai

Ina ir Tadas Jasaičiai

Rasa ir Henrikas Miklai

Nijolė ir Almus Šalčiai

Irena ir Jonas Vilgaliai

MIRTIES PRANEŠIMAS

Pranešu, kad 1996 m. sausio 2 dieną, St. Petersburg Beach, FL, po ilgos ir sunkios ligos mirė mano mylimas ir brangus vyras A. A. Jonas Lisauskas.

Velionis gimė 1919 m. rugpjūčio 26 d. Mt. Carmel, PA. 1921 m. Lisauskų šeima persikėlė gyventi į Lietuvą, bet 1939 m., Europoje prasidėjus karo neramumams, Jonas grįžo į JAV.

Antro Pasaulinio karo metu Jonas tarnavo Amerikos kariuomenėje. Už sužiedimą ir drąsą buvo apdovanotas Purple Heart ir Silver Star medaliais. Vėliau jis taip pat aktyviai dalyvavo Amerikos Legiono Lietuvos Posto 1763 veikloje ir buvo paskutinis to Posto vadas.

Baigęs tarnybą Amerikos kariuomenėje, Jonas apsigyveno Brooklynne, NY, ir įsigijo nedidelę medicinos instrumentų apdirbimo įmonę; ją išlaikė iki 1979 metų. Tada su žmona Elba persikėlė į St. Petersburg Beach, FL, kur išgyveno iki mirties.

Veliono pageidavimu jo kūnas buvo sudegintas. Šių metų pavasarį jo palaikai su urna bus atvežti ir palaidoti Veteranų kapinėse Farmingdale, LI, NY, kur yra kapas jo brolio Antano, žuvusio kare.

Velionis Jonas Lisauskas buvo draugiškas ir visų mėgiamas žmogus.

Giliame liūdesyje paliko žmoną Elbą, dukterį Joaną Madrano su vyru, penkis anūkus, seserį Mary Niesz su šeima, kitus gimines ir artimuosius.

Maloniai prašau visus, velionį pažinusius, prisiminti jį savo maldose.

Giliai liūdinti žmona

Elba Lisauskas

A.† A.

BALIUI VYLIAUDUI

mirus, dukrai Irenai ir jos vyrui Julii Vėblaičiams, jų dukroms ir šeimoms, ir sūnui Romui Vyliaudui reiškiam gilią užuojautą ir kartu liūdime savo mielo draugo ir kaimyno.

Marytė Juškienė,

Kristina, Vincė, Eglė, Juzi ir Rasa

A.† A.

BALIUI VYLIAUDUI,

buv. Žemės ūkio Rūmų Švietimo referentui, Vytauto Didžiojo Ordino kavaliieriui ir 1949 m. Vokietijoje Lietuvių Bendruomenės pirmininkui mirus, reiškiam nuoširdžią užuojautą jo dukrai IRENAI ir jos vyrui, Lietuvių Bendruomenės Elizabeth'o pirminkui ir Tarybos nariui, JULIUI VEBLAIČIAMS su šeima ir sūnui ROMUI VYLIAUDUI.

Lietuvių Bendruomenės New Jersey Apygardos ir Elizabetho Apylinkės valdybų nariai

Brangiai motinai

A.† A.

Dr. ZINAI KAZLAUSKIENEI

mirus, nuoširdžiai užjaučiame jos vienintelį sūnų Juozą Kazlą su žmona, Dr. Romą Misiūną, netekus artimiausios tėtos, dr. Bronių ir Stasį Kazlus, netekus brolienės (a. a. brolio dr. Petro žmonos) ir seną mūsų šeimų draugystę prisimindami, kartu liūdime.

Jadvygės ir Adolfo Damušių šeima

Po ilgos ir sunkios ligos

mūsų ilgamečiame brangiam draugui

A.† A.

JONUI LISAUSKUI

St. Petersburg, FL, mirus, jo žmoną Elbą, dukterį Joaną su šeima, seserį Mary su šeima bei visas kitas gimines ir artimuosius nuoširdžiai užjaučiame ir kartu liūdime.

Violeta ir Donatas Ūzai

A.= A.

Dr. IRENAI GIEDRIKIENEI-TALLAT-KELPŠAITEI

po sunkios ligos mirus, jos vyrui Stasiui, giminėms ir artimiesiems reiškiam nuoširdžią užuojautą ir kartu liūdime.

Dana ir Jonas Bilėnai

A.† A.

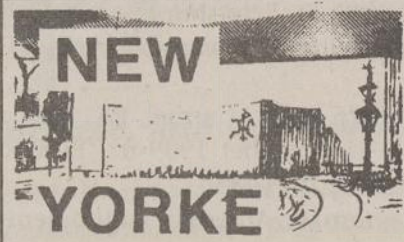
Dr. IRENAI GIEDRIKIENEI

po ilgos ir sunkios ligos mirus, užjaučiame giliai liūdinį vyrą Stasį, artimuosius ir kartu pergyvename jos netekus.

Algirdas ir Genovaitė Maciūnai

Elena Damijonaitienė

DARBININKAS

341 Highland Blvd.
Brooklyn, NY 11207

E-mail: 103517.1071@compuserve.com

Redakcija (718) 827-1352
Redakc. FAX .. (718) 827-2964
Administr. (718) 827-1351

Spaustuvė (718) 827-1350
Vienuolynas ... (718) 235-5962
Vyskupas (718) 827-7932
Salė (kor.) (718) 827-9645
Salės adm. (718) 235-8386

Vasario 16-sios dienos minėjimas New Yorke rengiamas sekmadienį, vasario 18 d., šia tvarka:

11:45 val. - Mišios Atsimainymo par. bažnyčioje Maspeth, NY. Giedos Apreiškimo par. ir Atsimainymo par. chorai.

Tolimesnė programa vyks Kultūros Židinyje (361 Highland Blvd., Brooklyn, NY):

1 val. popiet - pietūs mažojoje Kultūros Židinio salėje. Veiks Kultūros Židinio kavinė.

3 val. popiet - akademinė programa: pagrindinis kalbėtojas - Alis Vidūnas, Vilniaus miesto meras. Dainuos solistė Marytė Bizinkauskaitė iš Bostono. Sambūris Tryptinis šoks tautinius šokius.

Vasario 16-sios minėjimus New Yorke rengia kasmet iš eilės pasikeisdamos trys organizacijos: Lietuvių Bendruomenės NY apygardos valdyba, Tautos Fondas ir ALT-as. Šiemet minėjimą rengia LB NY apygardos valdyba.

Kęstutis K. Miklas yra pakviestas būti pagrindiniu kalbėtoju Vasario 16-sios minėjime, kuris įvyks sekmadienį, vasario 18 d., Waterbury, CT. Jį rengia Lietuvių Bendruomenės Waterbury apylinkė, kuriai vadovauja Albertas Melnikas.

Rašytojas Liudas Dovydenas, gyv. Lenox, MA, sausio 6 d. sulaukė 90 metų amžiaus. Sveikiname!

Darbininko administracija kreipiasi į skaitytojus, prašydama kantrybės: gavome daug čekių už prenumeratą, ir nespėjame per trumpą laiką jų visų įvesti į kompiuterį ir tuo pakeisti EXP datos Jūsų lipinukuose. Prašome palaukti ir kol bus atspausdinta Jūsų pavardė Rėmėjų sąrašuose. Dėkojame visiems, kurie jau atsilygino už prenumeratą.

Dr. Irena Giedrikienė, po ilgos ir ypatingai sunkios ligos, mirė 1996 m. sausio 3 d. Putnam, CT. Buvo palaidota sausio 5 d. Putnamo vienuolyno kapinėse. Velionė gimė 1916 m. Ilgus metus dirbo savo profesijoje kaip vaikų gydytoja, turėjo savo kabinetą So. Orange, NJ. 1980 m. su vyru persikėlė gyventi į Juno Beach, Florida. Sveikatai žymiai pablogėjus, buvo pervežta į Matulaičio slaugos namus Putnam, CT, kur ir mirė. Nuliūdime liko vyras Stasys Giedrikis Floridoje, sesuo Janina Kražovska Latvijoje ir brolis Kazys Tallat-Kelpša Lietuvoje.

PINIGAI PERVEDAMI I LIETUVĄ. Siuntiniai, maisto siuntiniai, **komercinės siuntos** laivu arba oro paštu - **air cargo**. **TRANSPAK**, 2638 W. 69th Street. Chicago, IL 60629. Telef. (314) 436-7772. CONNECTICUT valstijoje (203) 232-6600. (sk.).

Dėkojame

Marina ir Zigmas Raulinaičiai, Manahawkin, NJ, nuolatiniai dosnūs "Darbininko" rėmėjai, ir šiemet prenumeratą apmokėjo su 100 dol. čekiu. Nuoširdžiai dėkojame už paramą mūsų spaudai.

Kun. Leonard Jocys, MacKinaw City, MI, šiemet apmokėjo prenumeratą su 100 dol. čekiu. Labai dėkojame už paramą mūsų spaudai.

Laima Šileikytė-Hood, New York City, NY, kasmet didesnę auką stiprina "Darbininką". Šiemet apmokėjo prenumeratą su 150 dol. čekiu. Nuoširdžiai dėkojame už paramą spaudai.

Gloria O'Brien, Westwood, NJ, šiemet ir vėl apmokėjo prenumeratą su 100 dol. čekiu. Nuolatinėi rėmėjai nuoširdžiai dėkojame už mūsų spaudos stiprinimą.

Kazys Sipaila, Hillside, NJ, kaip kasmet, taip ir šiemet, apmokėjo prenumeratą, atsiųsdamas 100 dol. čekį. Nuoširdžiai dėkojame už paramą laikraščio išlaikymui.

Bronė Venckienė, Newark, NJ, kasmet didesnę auką prisideda prie mūsų spaudos išlaikymo. Ir šiemet prenumeratą apmokėjo, atsiųsdama 80 dol. čekį. Nuoširdžiai dėkojame už nuolatinę paramą.

Dr. Gunda Žymantienė, New York City, NY, kaip kasmet, taip ir šiemet, apmokėjo prenumeratą su 100 dol. čekiu ir dosniai parėmė "Darbininko" leidimą. Nuoširdžiai dėkojame.

Charles Grubinskas, So. Boston, MA, kaip pernai, taip ir šiemet, apmokėjo prenumeratą su 100 dol. čekiu. Nuoširdžiai dėkojame už paramą laikraščio išlaikymui.

Joseph ir Cheryl Milukas, Stamford, CT, kasmet dosnia auką padeda išlaikyti "Darbininką". Šiemet apmokėjo prenumeratą, atsiųsdami net 150 dol. čekį. Už nuolatinę dosnią paramą nuoširdžiai dėkojame.

Richard Šlepetyš, Brick, NJ, kasmet paremia mūsų laikraštį didesnę auką. Ir šiemet apmokėjo prenumeratą su 80 dol. čekiu. Nuoširdžiai dėkojame už paramą.

Benjamin Gudelis, Matawan, NJ, kaip kasmet, ir vėl apmokėjo prenumeratą su 100 dol. čekiu. Nuoširdžiai dėkojame už nuolatinę pagalbą "Darbininkui".

Daiva Bajorunas, MD, Haverford, PA, šiemet apmokėjo savo prenumeratą su 80 dol. čekiu. Nuoširdžiai dėkojame už mūsų spaudos parėmimą.

Iš vaikų kaukių baliaus Kaune 1929 m. Vytautas Zakaras yra viršutinės eilės vidury (su balta apykaklaite), o pats dešinysis žemutinėje eilėje-Viktoras Gulmanas.

Tėv. Vytautą Zakarą, OFM, prisiminus

Laikas greitai bėga ir daug draugų jau iškeliavo į ten, iš kur negrižtama. Antai liūdna žinia atskriejo iš JAV, kad 1995 m. spalio 15 d. mirė Tėv. Vytautas Zakaras, OFM, (anksčiau Zakarevičius).

Kada susipažinom, negaliu tiksliai pasakyti, gal apie 1926 m. Tada Vytauto tėvas buvo Koope-racijos banko Kaune direktorius, visuomenininkas, nevengęs ir sporto - teisėjavo futbolo funkcionierius. Mano tėvas tame banke buvo vyr. buhalteris. Vytauto motina - akušerė, priėmusi mano seserį. Vėliau šeima išsiskyrė, sūnūs Donatas ir Vytautas liko pas motiną.

Mes turėjome gan didelį sodą, tad buvo kur lakstyti, žaisti. Kariaudami su kaimynų vaikais, turėjome ir tvirtovę iš lentgalių pastatę, o iš degtukų dežučių - traukinuką, kurį su virvute traukdavome pro iškastą tunelį. Vyresnysis Vytauto Zakaro brolis Donatas jau iš mažens jautė potraukį prie bitininkystės. Bendrom jėgom pasidarėm avilį,

kuriame apgyvendinom laukinių bičių šeimynėlę ir ją globojom.

Sekmadeniais eidavom į Au-kštosios Panemunės paplūdimį, Nemune laidydavom savos gamybos būrinius laivelius. Kiek būdavo džiaugsmo, jei kuris laivelis pasiekdavo baigmę - Vytauto motina laimėtojai duodavo saldainį ar sausainių. Labiausiai laukdavom Kalėdų, kada kokiam erdvesniam bute vykdavo vaikų kaukių baliaus. Ateidavo Kalėdų senelis su dovanėlėmis. Vytautas Zakaras dainuodavo, nes nuo mažens turėjo skambų balsą, aktorius Juozo Laucias dukra Ada šokdavo, o aš deklamuodavau, nors tam polinkio ir neturėjau. Ir dabar, pažvelgęs į per tiek metų išaugotą tą vaikų kaukių baliaus nuotrauką, susimąščiau, nes iš to būrelio gal tik aš vienas užsiliikau.

Kada Vytautas pajuto pašaukimą į dvasininkų luomą, nežinau. Matydavau jį kariūno uniformoj, kuri jam labai tiko.

Nebuvo jis užsidaręs, ateidavo ir į karininkų ramovę pašokti, pasilinksinti kaip ir kiti. O po metų jis jau su sutana. Reikia pažymėti, kad ši apranga jam irgi tiko.

Mūsų santykiai nutrūko 1943 m., kai atsidūriau Rytų fronte, o vėliau ir prie baltųjų meškų.

Kartą žurnale "Pasaulio lietuvis" atsitiktinai pamačiau straipsnelį apie Vytautą ir nuotrauką. Nutariau paieškoti, bet veltui. Kiek vėliau buvęs klasiokas Lietuvoj pasakė, kad jam pavyko surasti Vytautą, bet jis serga, negali rašyti ir atmintis nusilpusi. Pažįstami iš Vakarų turėję su Vytautu reikalų teigė, kad tai buvo šviesi asmenybė, daug gelbėjusi savo tautiečiams. Teko sužinoti, kad būdamas Amerikoje Vytautas įstojo į Pranciškonų ordiną.

Tebūnie Tau, mielas Vytautai, lengva Amerikos, antrosios tėvynės, žemelė. Gal kada nors sugrįši ir į savo tikrą tėvynę Lietuvą.

Viktoras Gulmanas

DARBININKUI paremti aukojo

Darbininkui remti aukojo;

Darbininko skaitytojai atsiente metinę prenumeratą, prisidėję aukomis laikraščiu stiprinti ir atsilyginę už įvairius patarnavimus ar metinį kalendorių.

Po 40 dol.: Rev. John Rikteraitis, New Britain, CT; Joana Vaiculiaitis, Bethesda, MD; B. Stankaitis, Paterson, NJ.

Po 36 dol.: Janina S. Bagdas, Douglaston, NY; Sigita Bobelis, Plainview, NY; Ms. Eleanor J. Aleliunas, Pittsburgh, PA.

Po 30 dol.: A. Strazdas, Placentia, CA; Liuda Gudelis, Cos Cob, CT; C. Masaitis, Thompson, CT; Regina Rygelis, Atlanta, GA; V. A. Juodka, Chicago, IL; Dr. A. Laciš, Mount Olive, IL; P. Kiskunas, Lewiston, ME; Dr. A. Plateris, Bethesda, MD; Aldona Pintsch, West Milford, NJ; B. Aponavicius, Easton, PA.

Po 25 dol.: E. Radionovas, W. Hartford, CT; A. Zailskas, Cicero, IL; Rev. P. Shakalis, Plymouth, MA; A. Sateika, Brooklyn, NY; Mr. and Mrs. J. & J. Zukas, Port Washington, NY.

Po 20 dol.: Br. Užemis, Hot Springs, AR; A. Bartys, Sun City, AZ; R. C. Novak, Los Angeles, CA; A. Tumas, Newbury Park, CA; Bronė Sirvinskis, N. Hollywood, CA; Vytas ir Vanda Zele-nis, Reseda, CA; J. Cernius, Sacramento, CA; V. Sakalas, Seal Beach, CA; Monika Lambertas, Santa Monica, CA; D. Polikaitis, Westlake Village, CA; Elena Sakas - Sluder, Littleton, CO; T. Bertram, W. Hartford, CT; G. Witkus, Cape Coral, FL; Rev. J. V. Klunius, Holiday, FL; B. Oniūnas, Juno Beach, FL; Valerie Šileikis, Port Orange, FL; Kun. V. Pikturna, Riviera Beach, FL; Jurgis ir Regina Mikaila, Seminole, FL; J. Rauba, South Pasade-

na, FL; Kaz. Stasiukevicius, Treasure Island, FL; K. Ciurinskas, Crown Point, IN; Rev. J. J. Svirskas, Haverhill, MA; A. Drazdys, Baltimore, MD; R. K. Gruodis, Mt Airy, MA; Kun. A. Babonas, Detroit, MI; S. L. Anuzis, Lansing, MI; A. Brazenas, Royal Oak, MI; P. Brazauskas, Paramus, NJ; Mr. & Mrs. V. A. Kiukys, Somerville, NJ; V. Jokubaitis, Toms River, NJ; M. Kleinaitis, St. Peterburg, FL; A. Brazinskas, So. Orange, NJ; Regina Hartvigas, Amsterdam, NY; C. Karbocius, Amsterdam, NY; V. Dragunevičius, Mamaroneck, NY; A. J. Miknius, New York, NY; A. Kil-disius, Richmond Hill, NY; V. Kondrotas, Richmond Hill, NY; C. Milukas, Richmond Hill, NY; E. Baranauskas, Schenectady, NY; E. Urbaitis, Wantagh, NY; Agne Balas, Cleveland, OH; Jonė Zaronskis, Cleveland, OH.

Po 15 dol.: Natalie J. Sakalauskas, Enfield, CT; Vanda Bagdonas, Daytona Beach, FL; J. Sodaitis, Ormond Beach, FL; Dalia Ivaska, Boston, MA; St. Racys, Milton, MA; T. Treinas, Worcester, MA; B. Balciunas, Manahawkin, NJ; A. Meskauskas, Brooklyn, NY; J. Burdulis, Shirley, NY; Ona Jilpisauskas, Charlotte, NC.

Po 10 dol.: Mr. & Mrs. S. Narkus, Sun City, AZ; J. Ukne-vicius, Escondido, CA; J. Kojelis, Santa Monica, CA; J. Kisielius, New Haven, CT; Mr. & Mrs. H. V. Vaitaitis, Old Saybrook, CT; J. Gelumauskas, Waterbury, CT; E. R. Kireilis, Wethersfield, CT; V. Grybauskas, Daytona Beach, FL; K. Urbaitis, Gulfport, FL; J. Kučinskas, Miami Beach, FL; Aleksandra Bačanskienė, Pompano B., FL; J. Budrikis, St. Petersburg,

FL; Stefania Cesna, St. Pete Beach, FL; Vyt. A. Gruzdas, St. Petersburg, FL; Marcela Aras, St. Pete Beach, FL; Mrs. S. Salys, St. Pete Beach, FL; Maria Klemas, So. Pasadena, FL; V. Labutis, Sunny Hills, FL; P. Mackus, Sunny Hills, FL; P. Stancius, Belleville, IL; J. Arlauskas, Chicago, IL; A. Juodvalkis, Chicago, IL; J. Sakaitis, Auburn, MA; Rev. A. F. Janiunas, Cambridge, MA; Janina Cepkauskas, Brockton, MA; L. Dovydenas, Lenox, MA; Stasys Racys, Milton, MA; E. Užpurvis, North Easton, MA; Frances Bumila, Raynham, MA; A. Petrutis, W. Hyannisport, MA; M. Žilinskienė, S. Boston, MA; Regina Alkevičius, Lincoln Park, MI; V. Budnikas, Elizabeth, NJ; V. Melinis, Matawan, NJ; S. K. Lukas, Brooklyn, NY; Sophie Plechavicius, Dobbs Ferry, NY; Mr. & Mrs. P. Kalibat, Freeport,

Kiekviena auką yra didelė parama *Darbininkui*. Laikraščio ateitis priklauso nuo aukotojų dosnumo. Vien iš prenumeratorų nebūtų galima išsilaikyti.

Dėkojame.

Darbininko administracija

SKELBIMAI

Siūlo darbą

Reikalinga Socialinė darbuotoja (Social Worker). Pilnos savaitės darbas dvikalbėje institucijoje. Geras atlyginimas su puikiais priedais. Reikia turėti BSW ar MSW. Pageidautina patirtis su ligoniais (Nursing Home) ir pažinimas valdžios reikalavimų. Savo darbo patirties aprašymą siųsti: Administrator, Matulaitis Nursing Home, 10 Thurber Rd., Putnam, CT 06260. (sk.)

Moterims siūlomi darbai amerikiečių šeimos. Turi susikalbėti angliškai, mėgti vaikus, žinoti namų ruošos darbus. Patikima agentūra. Telef. (516) 37-7-1401. (sk.)

Paslaugos

Kerpu, šukuoju, darau chemi-nį ir pusmetinį sušukavimą. Teikiu konsultaciją dėl plaukų priežiūros. Kerpu plaukus vyrams, moterims ir vaikams. Pagal pageidavimus galiu aptarnauti klientus jų namuose. Paslaugų kainos žemesnės už amerikietiškas. Dirbu visą dieną. Regina Savickaitė-Bork, 84-20 96th St., Woodhaven, NY 11421. Tel. (718) 8053612 (sk.)

Parduoda

Skubiai parduodu gyv. namą su ūkiniu pastatu, garažu ir šiltnamiu Kauno rajone; žemės sklypas 38 arai. Pastatai mūriniai. Noriu gauti 12 tūkst. dolerių. Skambinti (908) 363-7941 po 8 val. vak. (sk.)

"Lietuvos aidas", patriotinės minties, plačios informacijos dienraštis, daugiausiai skaitomas išeivijos lietuvių, dėl daugiau kaip dvigubai pabrangusio pašto, buvo priverstas pakelti metinę oro paštu prenumeratą iki \$130 nuo 1994 m. rugpjūčio 1 d. Čekį \$130 rašyti "Lietuvos aidu" vardu ir siųsti JAV igalio-tiniui adresu: Bronius Juodelis, 239 Brookside Lane, Willowbrook, IL 60514. Tel. 708 986-1613.

"Darbininko" administracija prašo skaitytojus nuolat atkreipti dėmesį į lipinukė ant laikraščio pažymėtą jūsų prenumeratoratos pasibaigimo datą EXP. Mielai skaitytojai nuoširdžiai prašomi laiku pratesti prenumeratą ar sumokėti atsilikusį mokestį.

Kretingos pranciškonų labdaros valgyklai, kuri buvo aprašyta Darbininko nr. 29, aukojo:

Vytautas Žilinskas, Brooklyn, NY, - 25 dol.; Olga Savickas, Akron, OH - 10 dol.

Norintieji prisidėti prie šios valgyklos išlaikymo, prašomi aukas siųsti:

Franciscan Fathers
361 Highland Blvd.
Brooklyn, NY 11207.

Pažymėkite, kad tai jūsų auką Kretingos vienuolyno labdaros valgyklai.

Dar kartą sumažintos skrydžių kainos i LIETUVĄ

New York - Vilnius - New York

\$500 plus taksai

FINNAIR LINIJA

Paskutinė išskridimo data vasario 29

VYTIS TRAVEL

40 - 24 235 St.

Douglaston, NY 11363

Tel. 718 - 423 - 6161

800 - 77 - VYTIS

Lietuvių Fondas

14911 127th Street
Lemont, IL 60439

suprasdamas sunkią lietuviškų laikraščių leidimo padėtį ir įvertindamas DARBININKO įnašą lietuviybės išlaikymui išeivijoje, 1995 m. gruodžio 15 d. paskyrė 2,500 dol. paramą.

DARBININKO leidejai ir administracija nuoširdžiai dėkoja.